

Leto XXI. Stev. 88
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“

Avstrija izhodišče pomiritve v evropskih stikih med Vzhodom in Zahodom?

Bonn, 12. apr. (Tanjug). Več zahodnonemških časnikov se danes sprašuje, ali obisk kanclerja Raaba v Moskvi dovoljuje, upanje, da se bodo kmalu začela pogajanja o ureditvi nemškega vprašanja.

„General Anzeiger“, ki je v škega problema, pravi list in pri-
zvezi z zahodnonemškimi indu-
strijskimi krogi, sodi, da je SZ
v Moskvi »začetek bolj realistične

no uveljaviti politiko »nevtal-
nosti«, to pa nikakor ne pomeni,
da bi se enako zgodilo tudi z
združenim Nemčijo, ko bi iz nje
evakuirali okupacijske čete.

Vladna »Die Welt« beleži, da
politična javnost napeto pričau-
kuje rezultate moskovskih raz-
govorov. Pokazali bi lahko, ali bo
že letos prišlo do zblizanja med
Vzhodom in Zahodom.

»Frankfurter Allgemeine Zeit-
tung« pravi v zvezi z moskovski-
mi razgovori, da bi ugodni razvoj
mednarodnih odnosov utegnil
utrditi mir na nemških južnih
mejah, zatem pa zajeti širši krog
in celo Nemčijo. Še pred letom
dni so sovjetski predstavniki na
berlinski konferenci zagovarjali
gledišče, da ni mogoče urediti
avstrijskega vprašanja brez rešitve
nemškega. Zdaj pa zahtevajo
samo poročilo proti Anshlusu,

ponovni priključitvi Avstrije k
Nemčiji. Formula, ki naj ustreže
sovjetski zahtevi, da Avstrija ne
bi prevzela nobenih obveznosti v
okviru katerekoli zveze, kakor
tudi način, kako bi omogočili
samoobrambo Avstrije, bosta zato
največjega pomena.

Sirski parlamentarci pri predsedniku republike

Beograd, 12. apr. (Tanjug).
Predsednik republike Tito je
sprejel danes popoldne ob pol-
petih v Belem dvorcu člane sirske
parlamentarne delegacije pod
vodstvom predsednika sirskega
parlamenta g. Nazema Kudsija.

Ob koncu svojega štirinajst-
dnevnega obiska v Jugoslaviji so
sirski poslanci nocoj še enkrat
obiskali Zvezno ljudsko skupšči-
no. V imenu predsednika Moše
Pijada, ki ga ni v Beogradu, so s
člani sirske parlamentarne dele-
gacije govorili predsednik Zvez-
nega sveta Ljudske skupščine
Velimir Stojnić in ljudski posla-
nec Raja Nedeljković.

Predsednik Tito med razgovorom s prebivalci Kumrovcu

Predsednik Tito v Kumrovcu

V svojem rojstnem kraju si je maršal Tito ogledal gradnjo novega poslopja
za osemletko ter s svojim spremstvom obiskal muzej v rojstni hiši

Kumrovec, 12. aprila. — Za
Kumrovec in vsa zagorska na-
selja, ki štejejo v njegovo občino,
je vsakokratni obisk maršala Ti-
ta najradostnejši dan. Kakor vse-
lej, tako so predsednika republike
Tita tudi včeraj popoldne pričakali

važani z odprtimi srci, navdu-
šeni in vzradoščeni, da jih je spet
po daljšem času obiskal maršal
Tito in se za nekaj ur pomudil
med njimi.

Predsednik Tito se je včeraj
pripeljal v Kumrovec iz Slove-
nije, potem ko je dopoldne ob-
iskal delovni kolektiv »Iskre«
v Kranju. Na poti v Kumrovec sta
ga med drugimi spremljala pre-
sednik Ljudske skupščine Slove-
nije Miha Marinko in general-
major Milan Zečelj. V Kumrovcu
sta predsednika med drugimi pri-
čakala člana CK ZKH Marko Be-
lini in Ivan Krajačič. Nepriča-
kovani prihod predsednika re-
publike Tita je v hipu privabil na
glavno cesto vse vaščane, ki so za
nekaj ur prenehali s svojim vsak-
dnevni delom. Na cesti pa se je
tudi vsula vsa kumrovska mladi-
na, ki ljubi Tita nad vse.

Takoj po prihodu v Kumrovec
se je predsednik Tito s spre-
mstvom podal na veliko gradbišče,
kjer gradi zagrebško podjetje
»Novogradnja« lepo in moderno
poslopje, v katerem bo že to je-
sen začela pouk kumrovska osem-
letka. Na gradbišču se je maršal
Tito podrobno zanimal za vsa
gradbena dela ter graditeljem že-
lel, da bi jih kar najbolje do-

vršili. Odtod se je s spremstvom
napotil skozi Kumrovec ter spo-
toma obiskal svojo rojstno hišo,
kjer mu je v muzeju kustos prof.
Mandica Martinović razkazala
najnovejšo stvar, s katerimi so v
zadnjem času dopolnili zbirko.

Na poti proti hotelu »Kumro-
vec« so vaščani navdušeno nepre-
stano pozdravljali maršala Tita
in mu vzklicali. Posamezne gru-
pe vaščanov in Maršalovih roja-
kov izza mladih let so obstopale
sredi ceste maršala Tita. Kmetje
so maršala Tita zaupljivo povpra-
ševali, mu segali v roko ter mu
želeli zdravja, maršal Tito pa
njim dobre letine.

Po zakuski v hotelu »Kumro-
vec«, ki so ji prisostvovali tudi
predstavniki kumrovske občine,
učiteljstvo in nekateri vaščani, je
predsednik Tito s svojim spre-
mstvom nadaljeval pot proti Za-
grebu. (2)

Predsednik Tito se je vrnil v Beograd

Beograd, 12. aprila (Tanjug).
Predsednik republike Josip Broz
Tito se je danes po enomesnem
bivanju na Brionih in v Sloveniji
vrnil v Beograd.

Nehru bo spet posredoval

v sporu med zahodnimi silami in Kitajsko
zaradi Formoze

London, 12. apr. (Tanjug).
Pristojni britanski funkcionarji
izjavljajo, da na diplomatskih
stikih med zainteresiranimi de-
žalami še nadalje obravnavajo
problem, kako zagotoviti mir v
Formoski ožini. V Londonu so po-
stali pozorni na napovedane raz-
govore med Nehrujem in Ču En
Lajem v Rangu in Bandungu.
Pričakujejo, da bo indijski mi-
nistrijski predsednik razpravljal s
Ču En Lajem o Formozi in si
prizadeval zgladiti nesoglasja
med LR Kitajsko in zahodnimi
velesilami. Tu pripominjajo, da

Nehru zelo dobro pozna stališča
Londona, Washingtona in Mo-
skve. Minuli petek je imel indij-
ski veleposlanik v Moskvi dolg
razgovor s predsednikom sovjet-
ske vlade Bulganinom.

Sodijo, da je tudi ob tej pri-
ložnosti prišlo do izmenjave mi-
slj o Formozi. Krišna Menon se
je pred dnevi v Londonu sestal
tudi z Edenom in sta razpravlja-
ljala o britanski politiki v Aziji.
V Foreign Officeu nočejo dati
nobene izjave o morebitni novi
britanski potezi v zvezi z formo-
skim vprašanjem. So pa mnenja,
da London in Washington še na-
dalje razpravljata o načrtu, da
bi Velika Britanija jamčila sku-
paj z ZDA za Formozo po plebi-
scitu, s katerim bi prebivalstvo
otoka odločilo o svojem državno-
pravnem položaju.

V poučenih krogih izjavljajo,
da je ta načrt naletel na hude
težave, ker med drugim določa
umik komunističnih čet z vseh
kitajskih obalnih otokov, a tudi
obveznost LR Kitajske, da si svo-
jih pravic do Formoze ne bo je-
mala s silo. Domnevajo, da bo
Nehru v razgovorih s Ču En
Lajem sprožil tudi ta načrt, če-
prav so ga doslej v Pekingu od-
ločno zavračali.

Naš paviljon na ameriški turistični razstavi

New York, 12. apr. (Tanjug).
V Yonkersu, zunanji mestni čet-
rti New Yorka, je turistična raz-
stava, na kateri razstavlja 18 de-
žel svoje turistične prospekte. V
okviru razstave je tudi okusno
urejen jugoslovanski paviljon.
Razstavo so priredili v okviru
družbe za letalske zveze v »Pan-
american Airways« za propaga-
nje turizma v Evropi.

RAZGOVORI V MOSKVI

Moskva, 12. apr. (AFP, Reuter). Danes dopoldne so se v
prostorih sovjetskega zunanjega ministrstva začela sovjetsko-
avstrijska pogajanja.

Avstrijsko delegacijo vodi
kancler Raab. Na sovjetski stra-
ni sodelujejo funkcionarji zuna-
njega ministrstva pod vodstvom
Molotova. Pred začetkom poga-
janj je Raab napravil vljudnost-
ne obiske pri ministrskem pre-
sedniku Bulganinu, zunanjem mi-
nistru Molotovu in predsedniku
prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR
Vorošilovu.

Vječeslav Molotov je popoldne
v prostorih zunanjega ministrstva
priredil sprejem v čast avstrijske
delegacije. Pri sprejemu so bili
predsednik sovjetske vlade Bulga-
nin, podpredsednik vlade Miho-
jan, Kaganovič, Pervuhin, drugi
sovjetski voditelji, vodje diplo-
matskih misij v Moskvi ter do-
mači in tuji novinarji.

»Sprejela kanclerja Raaba, misleč,
pri tem na kanclerja Adenauerja«.
Avstrijsko vprašanje je dobilo
prednost, toda to prav nič ne
spremeni izjemnega pomena nem-

dobe v sovjetski zunanji politiki.
Informativni »Der Mittag«
sodi, da je »majhni Avstriji mož-

ALI NAJ BO TAKO PRIZADEVANJE ZA DOBRE ODNOSE MED SOSEDI?

Pisemska cenzura v Trstu

celo za glasbo po željah prek koprškega Radia

(OD NAŠEGA SODELAVCA)

Trst, 12. apr. Tržaško in videmsko šovinistično časopisje
nadaljuje svojo gonjo proti italijanskim oddajam Radia Ko-
per. Sovinistom gre na živce radijski program glasbe po
željah, saj prejema Radio Koper vsak dan številna pisma ne
samo iz Trsta in koprške okolice, temveč tudi čedalje več
pisem iz bližnjih in daljnih krajev italijanske republike,
v katerih poslušalci prosijo, da bi v program uvrstili tudi
plošče po njihovi želji s primernimi čestitkami.

Med poborniki gonje proti Ra-
diu Koper so bili predvsem ne-
kateri eksponenti goriške šovinis-
tične organizacije, ki so že pred
meseci objavile več resolucij, v

katerih med drugim tudi grozijo
italijanskim poslušalcem s kazens-
skim zakonom. Očitno pa jim vse
to ni nič pomagalo, ker je moral
tržaški »Piccolo« te dni v poseb-

nem članku zagroziti s kazenski-
mi ukrepi vsem onim, ki pošiljajo
pisma Radiu Koper. Sovinistični
»Piccolo« se je namreč domislil,
da je v teh pislih marsikaj tudi
— denar, ki ga poslušalci prostov-
oljno prilože ter da je to krše-
nje valutnih predpisov.

Toda očitno je, da so bili član-
ki naročeni, kajti tržaška poštna
direkcija je že začela izvajati
ustrezne posledice. Tako so danes
na pošto ravnateljsvo poklicali
tudi neko zasebnico, ki je Radiu
Koper poslala priporočeno pismo.
Vpričo nje so pismo odprli ter
izjavili, da ga morajo pregledati
in ugotoviti, ali ni v njem denar.
Ko so ugotovili, da denarja ni, so
ji pismo vrnili, ovoj pa so ob-
držali.

Ukrep tržaške poštne direkcije
ima seveda natanko določen na-
men. Po akciji, ki so jo sedaj
vedli, lahko namreč poštna di-
rekcija blokira vsako pismo, ki
je naslovljeno na Radio Koper
ne glede na to, kakšna je njegova
vsebina. Pod pretvezo, da iščejo
denar, lahko onemogočijo vsako
dopisovanje, kot zgornjo doka-
zuje prejšnji primer.

Cenzura, ki jo je tako uvedla
poštna direkcija, pa prav gotovo
ne ustreza demokratičnim načelom
svobode dopisovanja. Doka-
zuje pa predvsem, da so bile vse
grožnje šovinističnih organizacij
in listov zamen, ter da je morala
vmes poseči oblast, ki skuša zdaj
z drastičnim ukrepom preprečiti
navezanost italijanskih poslušal-
cev na oddaje koprškega Radia.

Naser v Delhiju

Razgovori z Nehrujem o perečih vprašanjih Bližnjega
in Srednjega vzhoda

New Delhi, 12. apr. (AFP). —
Egiptski ministrijski predsednik Na-
ser je prispel davi z letalom v New
Delhi. Z njim so prispeli zunanji
minister Mahmud Fawzi, minister
za nacionalno orientacijo Salah Sa-
lem in še kakih 30 članov dele-
gacije, ki bo sodelovala na konferen-
ci afriških in azijskih dežel v Ban-
dungeu. Naserja in njegovo spre-
mstvo so na letališču sprejeli mi-
nistrijski predsednik Nehru in drugi
političarji.

Naser je bil nocoj gost na večer-
ji pri indijskem ministrijskem pre-
sedniku.
Obisku polkovnika Naserja, ki bo
trajal tri dni, pripisujejo v delhijs-
kih političnih krogih velik pomen.
Polkovnik Naser bo imel več raz-
govorov z Nehrujem. Diplomatski
krogi sodijo, da bosta razen vpra-
šanj bližnje azijsko-afriške konfe-
rence obravnavala tudi mednarod-
ni položaj na Bližnjem in Sred-
njem vzhodu, zlasti še v zvezi s

turško-iraškim paktom. Kaže, da
bodo ob zaključku objavili skupni
komuniké o rezultatih razgovorov.

Polkovnik Naser bo odpotoval
iz Indije v petek jutraj skupaj z
Nehrujem in podpredsednikom af-
ganistanske vlade, ki bo prav tako
prispel v New Delhi na obisk. Vsi
trije bodo potovali s posebnim in-
dijskim letalom v Bandung ter se
bodo med potjo ustavili v Ranguju,
kjer se bodo sestali s kitajskim mi-
nistrijskim predsednikom Ču En La-
jem. Delhijski politični krogi opo-
zarjajo tudi na pomen Naserovega
sestanika s Ču En Lajem in napove-
dujejo, da bo Egipt kmalu zatem
uradno priznal pekinško vlado.

Vremenska napoved

za sredo, 13. aprila.

Spremenljivo oblačno vreme s po-
večano oblačnostjo. Temperatura po-
noči med -2 in +3, na Primorskem
okoli 7, podnevi med 10 in 15. Pihal
bo zmeren severovzhodni veter.

UVOD EDGARA FAURA V OBNOVLJENA POGAJANJA S TUNIZIJCI

Kam merita tuniška prvaka Habib Burgiba in Ben Jusef v prizadevanjih
za neodvisnost svoje dežele?

OD POSEBNEGA DOPISNIKA »BORBE«

Pariz, 12. apr. Prekinjena tuniško-francoska pogajanja so
se danes nadaljevala s sestankom predsednika francoske vlade
Edgara Faura in predsednika tuniške vlade Tahar Ben Amara.
Eden izmed voditeljev Neodestura, Habib Burgiba, bo iz nepo-
sredne bližine spremljal potek pogajanj. Doslej je živel prisilno
pod policijskim nadzorom, na nekem otočku Sredozemlja, te
dni pa so ga pripeljali v Pariz. Drugi enako vplivni voditelj
Neodestura Salah Ben Jusef je odletel s predstavniki osvobodil-
nega gibanja Maroka iz Alžira v Bandung na konferenco azijs-
skih in afriških dežel. Ali bo navzočnost Burgibe v Parizu in Ben
Jusefa v Bandungu utrdila Ben Amarov položaj in pospešila spo-
razum ali pa bodo njune po francoskem mnenju pretrane zahte-
ve povzročile novo prekinitve pogajanj?

»Notranja samouprava Tunizije je izjavil predsednik
je glavno kar hočemo doseči, in v tuniške vlade. Edgar Faure je s
tem vprašanju ne bomo prav nič

popuščali,« je izjavil predsednik
tuniške vlade. Edgar Faure je s
tem, da je dovolil Burgibu priti

»Sporazum s tuniškimi bejem
bi tudi ob znatnejšem popuščanju
pomenil ne le Faurov uspeh,
marveč tudi povečal ugled Fran-
cije med njenimi zavezniki. Pred-
sednik francoske vlade je v več-
rašnjem intervjuju z evropskim
dopisnikom »US NEWS and
World Report« izjavil, da bi
Francija rada dosegla podporo
Velike Britanije in ZDA za poli-
tiko v Severni Afriki in Aziji, na
drugi strani pa je sklenila doseči
sporazum o Tuniziji pred začet-
kom bandunske konference.

Faure je izjavil, da »ni nor-
malno, da ima Libija, ki je zaslu-
žila svojo neodvisnost z ameriš-
ko pobudo, na svojem ozemlju
blizu vzhodnih meja Tunizije
vojaška taborišča, v katerih se
večbajo ljudje za gverilsko vojno,
razbojniške napade in uboje.«
Takšnih in podobnih obdolžitev
ni slišati prvokrat v Franciji, pač
pa je to prvi primer, da jih je
predsednik vlade javno formulir-
al. Pomen Faurove izjave je dalj-
nosežen in njeni odmevi bodo
povzročili revizijo odnosov znot-
raj »Velikih treh« in Atlantske
zveze.

B. Pešić

Z ZALNIH SVEČANOSTI OB POGREBU
TOVARISA FRANCA ČERNETA

Fred Domom sindikatov se je poslovil od pokojnika tovariš Janko Rudolf

O DELAVSKEM SAMOUPRAVLJANJU

Ustanovljene so tri podkomisije

ki bodo podale dokončne predloge, na podlagi katerih bo skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta sestavila osnutek zakona o delavskem samoupravljanju

Beograd, 12. aprila (Tanjug). — Skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za predpise o delavskem samoupravljanju je ustanovila tri podkomisije, katerih naloga je obravnavati osnovna vprašanja s tega področja in na podlagi nedavno sprejetih sklepov sestaviti dokončne predloge.

Za predsednika podkomisije za predpise o izvolitvi organov delavskega samoupravljanja je bil izvoljen Vlado Krivic, za predsednika podkomisije za odnose med podjetji in družbeno skupnostjo ter obično oziroma okrajem, kakor tudi za odnose med zbornicami in strokovnimi združenji je bil izvoljen Šefket Maglajlić, za predsednika podkomisije za ostale probleme delavskega samoupravljanja pa Krste Crvenkovski.

Predvideno je, da bodo te podkomisije zaključile delo do začetka maja, tako da bi se lahko komisija sestala sredi tega meseca in se postavila na dokončno stališče, na podlagi katerega bodo sestavili osnutek zakona o delavskem samoupravljanju. V zvezi s tem predvidevajo, da bi utegnili ta zakonski osnutek poslati v javno razpravo že v začetku poletja.

Razen tega mora komisija urediti tudi vprašanje, ali bodo sestavili poseben zakon o volitvah organov delavskega samoupravljanja ali pa bodo določbe o tem vključili v enotni zakon o delavskem samoupravljanju. Ze zdaj pri sestavi prvih osnutkov, pričakuje komisija vsestransko pomoč raznih gospodarskih in družbenih organizacij, kakor so zbornice in strokovna združenja, zbori proizvajalcev, sindikalne

organizacije, SZDL, društva pravnikov, ekonomistov, inženirjev in tehnikov, kakor tudi posamezniki.

POSVETOVANJE V ZVEZI TRGOVINSKIH ZBORNIC FLRJ

Problemi železniškega transporta

Zmogljivost železnic nazaduje

Beograd, 12. aprila (Tanjug). V Zvezi trgovinskih zbornic FLRJ je bilo večer posvetovanje, na katerem so obravnavali nekatere probleme železniškega transporta. Razpravljali so na podlagi dveh elaboratov, izmed katerih se eden nanaša na železniški prevoz, drugi pa na probleme posebnih vagonov (hladilnikov, cistern in drugih posebnih vagonov za prevoz živil). Na posvetovanju so sklenili poslati Zveznemu izvršnemu svetu oba elaborata in predlagati spremembo zveznega družbenega plana, da bi tako zagotovili sredstva, s katerimi bi lahko te probleme hitro uredili.

V razpravi in v elaboratih je bilo poudarjeno dejstvo, da lani ni bilo kritičnih 36% skupnih potreb po železniških transportnih sredstvih. Leta 1954 je dnevno v vsem železniškem omrežju FLRJ primanjlovalo povprečno 6394 vagonov. V primeru z letom 1953, ko ni bilo kritičnih 22,5% skupnih potreb, se je stanje poslabšalo, kar ni v skladu z razvojem ostalih gospodarskih panog in s povečanjem proizvodnje sploh.

Takšno stanje je vplivalo na stabilnost trga, in sicer tako glede preskrbe le-tega, kakor tudi glede cen. Pomanjkanje prevoznih sredstev in nepravilni prevoz sta negativno vplivala tudi na proizvodnjo sploh. Če presojamo položaj v zadnjih dveh letih, moramo povzeti sklep, da razen tega so storili tudi ukrepe, ki onemogočajo nadaljnje naraščanje cen premoga. V mnogih industrijskih panogah, v elektroenergetiki, črni in barvisti metalurgiji, kovinskih industriji, industriji sladkorja, v opekarnah itd. je premog osnovno gorivo. Sprito stalne razvoja razvoja proizvodnje prihaja v teh industrijskih panogah do nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem in posledično tudi do navijanja cen. Odlok o tem, da morajo ostati cene na decembrski ravni, bo vsekakor preprečil takšen razvoj stvari in prispeval k stabilizaciji v industrijskih panogah, v katerih uporabljajo premog kot pogonsko gorivo. Najvišje prodajne cene za volno, predvino, cement, celulozo in pletene košare imajo isti cilj — onemogočiti nadaljnje naraščanje cen.

Ta najnovejša intervencija organov državne uprave bo pozitivno vplivala na stabilizacijo cen tistih potrebščini, ki so v zadnjem času silno konjunkturalne in pri katerih potemtakem najlaže pride do navijanja cen, kar konec koncev učinkuje na podražitev gradbenih del in gotovih industrijskih izdelkov in potemtakem tudi na žiljenjski standard. Če ga presojamo s tega vidika, je ta ukrep res prišel pravočasno.

kov, ki lahko s svojimi predlogi in mnenji prispevajo k temu, da bodo tako pomembna vprašanja čimbolj pravilno urejena.

V komisiji sodijo, da bo osnutek zakona o delavskem samoupravljanju izdelan do oktobra letos in da ga bodo tedaj predložili Zvezni ljudski skupščini v obravnavo.

Zmogljivost železnic v celoti ni bila docela vsklajena s potrebami našega gospodarstva, kajti očitno je, da zmogljivost železnic nazaduje, medtem ko gospodarstvo nenehno napreduje. V razpravi so poudarili, da je nujno treba izboljšati stanje in povečati železniška prevozna sredstva. Če pa povečanja zmogljivosti železnic ne bodo pospešili, če ga ne bodo vsklajali z razvojem ostalih gospodarskih panog in gospodarstva na splošno, utegne priti že letos, kakor tudi v naslednjih letih do hudih motenj v proizvodnji in prometu blaga.

Seja Zvezne komisije za izgradnjo komun

Beograd, 12. aprila (Tanjug). Seja Zvezne komisije za izgradnjo komun bo 20. aprila. Komisija bo proučevala osnutke statuta občine in okraja Kranj, ki so ga izdelala njene podkomisije.

Praznovanje dneva železničarjev

Tudi letos bodo vsi naši železničarski kolektivi praznovali 15. april — Dan železničarjev Jugoslavije. V Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Skoplju in drugih večjih železniških središčih bodo priredili svečane akademije in športne tekme, na katerih bodo sodelovali tudi železničarji iz Zahodne Nemčije in Avstrije. Dan železničarjev Jugoslavije praznujemo že več let v spomin na splošno stavko železničarjev leta 1920. Ta stavka je bila ena največjih manifestacij moči in

Čedalje večji izvoz iz Slovenije

Po podatkih Državnega tajništva za gospodarstvo in izvoz iz Slovenije, je bil letošnji izvoz januarja in februarja malone za 25% večji od izvoza v istem obdobju minulega leta. Medtem ko je bilo v teh dveh mesecih minulega leta doseženih samo 9,3% realiziranega letnega izvoza, je bilo letos doseženih malone 10% predvidenega izvoza, dasiravno je za letošnji predvideni izvoz za približno 3 milijarde večji kakor lani. Zlasti se je povečal izvoz izdelkov lesne industrije, živilske industrije, barvaste metalurgije ter črne metalurgije, od katerih so lani v dveh mesecih izvozili izdelkov v vrednosti samo 164.000 dinarjev, letos pa za kakih 35 milijonov. Znatno se je skril izvoz kovinskih, kemijskih in tekstilnih izdelkov.

Poslovili smo se od tovariša Franca Černeta, enega najstarejših slovenskih komunistov

Pogreba so se udeležili tovariši Miha Marinko, Boris Kraigher in Ivan Maček

Ljubljana, 12. aprila.

V Domu sindikatov v Ljubljani so se danes poslovili od umrlega tovariša Franca Černeta — Klemenca njegovi doživotni sodelavci in tovariši. V to stavbo je zadnjih deset let danem hodil ta neumorni bорец za pravice delavskega razreda — danes pa je v črno zagrneni dvorani sredi nešteti vencev, ki so jih poklonili njegovi sodelavci in prijatelji ter številne sindikalne podružnice in druge politične, prosvetne in družbene organizacije, počival v miru. Črna kovčga, ki so jo sestavljali člani predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za Slovenijo, prenesla krsto pred Dom sindikatov.

Zalnih svečanosti so se udeležili člani CK ZKS Ivan Maček, Boris Ziberl, Milko Goršič in Franc Kimovec, podpredsednik Ljudske skupščine dr. Ferdo Ko-

zak, predsednik Republiškega zbora Ljudske skupščine Slovenije Jože Rus, vodilni sindikalni funkcionarji ter množice delovnega ljudstva.

Poslovilne besede je ob krsti spregovoril tovariš Janko Rudolf, ki je v kratkih besedah orisal trdo in borbeno življenjsko pot tovariša Franca Černeta, enega najstarejših komunistov v Sloveniji, člana Centralnega komiteja ZKS, poslanca republiške skupščine in predsedstva Zveze sindikatov Slovenije. Dejal je, da ga je prav trdo življenje prekalilo v požrtvovalnega borca, ki je dal vse svoje sile in moči za osvoboditev proletariata. Kot komunistični organizator je mnogo let pred vojno deloval v ljubljanski Tobačni tovarni, med vojno pa je stopil na mesto, kamor ga je klicala Partija. Vedno pripravljenega žrtvovati vse za dobro delovnega ljudstva, je dejal tovariš Janko Rudolf, mu je edinole smrt lahko prekrizala načrte ter ga iztrgala iz vrst tovarišev, s katerimi je vsa leta tako zvesto sodeloval.

Po govoru je pevski zbor »Svobode« Center zapel žalostinko, žalno koračnico pa je zaigrala železničarska godba.

Krsto s pokojnim Francem Černetom so nato prepeljali pred Dom v Vevčah, od koder se je zvrstil pogrebni sprevod na pokopališče v Polju. Pred Domom je v slovo tovarišu Černetu spregovoril v imenu Centralnega komiteja ZKS tov. Ivan Novak, ki je dejal, da je bil tov. Černe bорец tiste generacije, ki je v razdobju dveh vojn stala ob strani Komunistične partije. Od 1927. leta, ko je bil tov. Černe sprejet v KP, je bila njegova pot združena s potjo Partije, ki ga je iz preprostega delavca vzgojila v organizatorja in borca, ki je znal izpolnjevati še tako težke naloge. Za njim je govoril predsednik OLO Ljubljane, okolica Miha Berčič, nato pa Stane Škof v imenu volivcev Maribora-okolice, kjer je bil tovariš Černe poslanec. Za lafeto, na kateri so peljali posmrtno ostanke tov. Černeta, so v sprevodu za svojci stopali tovariši Miha Marinko, Boris Kraigher, Ivan Maček, dr. Marijan Breclj, Ferdo Kozak, Janko Rudolf, Boris Ziberl, Jože Rus, Viktor Avbelj, Fr. Kimovec, Marjan Dermastia ter mnogi drugi predstavniki političnega življenja.

Na pokopališču v Polju, kamor se je zgrnilo več tisoč ljudi, je ob gomili spregovoril v imenu občinskega odbora Zveze borcev občinjskega odbora Stane Bobnar. Ob sta govorila o zaslugah, ki si jih je pridobil tovariš Černe s svojim delom na področju, kjer je bil doma in kjer je bil prav njegov lik skromnega, a požrtvovalnega komunističnega, vzgled mladim ljudem. Častna četa je izstrelila salvo, na poziv »Prijeti zadnji pozdrav!« pa so nosilci številnih praporov sindikalnih organizacij »Svoboda« in drugih družbenih organizacij sklonili z žalnimi trakovi ovčene zastave do zemlje, medtem ko je godba JLA igrala žalostinko. S številnimi venci iz rdečih nageljev in prvega pomladanskega cvetja so prekrili svežo gomilo, spomin na tovariša Černeta pa bo ostal živ vsem, ki so ga poznali, in vsem, katerim je bil tovariš Černe nedvoumno požrtvovalen učitelj in voditelj.

Proslava 10-letnice slovenskega filma

Ljubljana, 12. apr. — V okviru proslav 10-letnice jugoslovenskega filma v dne 17. do 24. aprila bodo tudi v Ljubljani proslave 10-letnice slovenskega filma. Podobne proslave so že bile v Beogradu in Zagrebu.

Pripravljalni odbor v Ljubljani je za omenjeni teden pripravil pešter program. Dne 17. aprila ob 10. uri bo v dvorani kina Komuna svečana seja kolektivov slovenske kinematografije s slavnostnim govorom direktorja Triglav filma tov. Braneta Tume in razdelitvijo plaketa ter diplom zaslužnim filmskim delcem. Istega dne ob 12. uri bo v Beli dvorani hotela »Union« otvoritev razstave jugoslovenskega filma, zvečer ob 21. uri pa sprejem za povabljenе goste v stekleni dvorani hotela »Union«.

Ves teden bodo ljubljanski kinematografi predvajali jugoslovenske filme, v kinu »Komuni« pa jugoslovensko-norveški koprodukcijski film »Krvava pot«. Razstava jugoslovenskega filma bo zaprta 24. aprila. Ob tej priložnosti bodo v Belozelskem pri Brezicah tudi odkrili spominsko ploščo pokojnemu strokolu Antonu Smehu. Na željo okrajca, ki želi združiti ta dogodek s proslavo 10-letnice osvoboditve, bo odkritje spominske plošče šele 8. maja.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 12. aprila zaključeni po naslednjih tečajih:

US \$ — 3506, 3508, 1068.67, Lstg 9603, — 9603, 1043.21, DM 100.000, 102.000, 103.633.15, 1311.67, Firs 1000, — 1080, 1136.67, Sfrs 76.000, — 76.000, 1007.78, Lit 455.43, 492, 479.00, 636.10, Lit STT 430, — 430, 795.63, Hfl — 90.000, 131.33, o. \$ Avstr., — 2545.55, 748.52, o. \$ Dan., — 2600, o. \$ Norv., 970, — 970, 223.33, o. \$ Grd., 640, 113.33, 298.33, o. \$ Turc., — 640, 640, 113.33, o. \$ Izr., 685, — 689.76, 129.32, o. \$ ZSSR — 1190, 296.67, o. \$ Madž., 1000, — 1000, 233.33, o. \$ Polj., 1000, — 1061.67, 233.89, o. \$ CSR 1060, — 1076.07, 258.89.

Opomba: številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLRJ, 4. akto v % Narodna banka je predlagala na današnji rednem seštevku izrael-ske obratunske dolarje ter italijanske in STT lire. Ostale devize so prodajale gospodarske organizacije, katerih največji iznos deviz nudi v prodajo Rudnik živega srebra Idrija. Povpraševanje je nadalje živahno in so kupec pristali na višje tečajne tako za nemške marke, kakor tudi za ostale devize, promet zaključenih poslov je bil srednji.

Generalni podpolkovnik
MILUTIN MORACA

IZ GOSPODARSKE PROBLEMATIKE

Nova omejitev cen

Zvezni izvršni svet je izdal te dni odlok, ki ureja prodajne cene nekaterih proizvodov, kakor jeto-vega in smrekovega rezanega lesa, premoga, volne, predvina, cementa, celuloze in lesovine. Cena rezanega lesa znaša 21.000 din za kubik, medtem ko bi se cene jamskega, celuloznega, taninskega lesa, hlodov za rezanje in lapljanje in dru formirale svobodno. Cene premoga, volne, predvina, cementa, celuloze in lesovine bi obdržali na ravni, kakršna je bila decembra lani.

Ča odlok o najvišjih cenah lesa je prišel pravčasno, kajti zdaj popraševanje po teh proizvodih sprito začetka gradbenih del naglo narašča, kar bi seveda privedlo do nadaljnega naraščanja cen. V zadnjih dveh letih so se cene lesa povečale veliko hitreje kot ostale cene in se približale svetovnim. Letos se je zaradi nadaljnega napredka industrijske proizvodnje, a zlasti zaradi večje stanovanjske izgradnje povečalo tudi nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem, kar je privedlo do skoka cen. Računajo, da so konec lanskega in v začetku letošnjega leta cene rezanega lesa skočile za okrog 20%. Določitev najvišjih cen, ki jih predvideva novi odlok, bo onemogočila takšen razvoj na trgu z lesom, ki bi ga gospodarstvo težko preneslo.

Razen tega so storili tudi ukrepe, ki onemogočajo nadaljnje naraščanje cen premoga. V mnogih industrijskih panogah, v elektroenergetiki, črni in barvisti metalurgiji, kovinskih industriji, industriji sladkorja, v opekarnah itd. je premog osnovno gorivo. Sprito stalne razvoja razvoja proizvodnje prihaja v teh industrijskih panogah do nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem in posledično tudi do navijanja cen. Odlok o tem, da morajo ostati cene na decembrski ravni, bo vsekakor preprečil takšen razvoj stvari in prispeval k stabilizaciji v industrijskih panogah, v katerih uporabljajo premog kot pogonsko gorivo. Najvišje prodajne cene za volno, predvino, cement, celulozo in pletene košare imajo isti cilj — onemogočiti nadaljnje naraščanje cen.

Ta najnovejša intervencija organov državne uprave bo pozitivno vplivala na stabilizacijo cen tistih potrebščini, ki so v zadnjem času silno konjunkturalne in pri katerih potemtakem najlaže pride do navijanja cen, kar konec koncev učinkuje na podražitev gradbenih del in gotovih industrijskih izdelkov in potemtakem tudi na žiljenjski standard. Če ga presojamo s tega vidika, je ta ukrep res prišel pravočasno.

DESETLETNICA VELIKEGA USPEHA JUGOSLOVANSKE ARMADE

ZLOM SREMSKE FRONTE

Med važne operacije jugoslovan-ske vojske v zaključnem obdobju narodnoosvobodilne vojne za popolno in dokončno osvoboditev dežele sodi tudi sremska operacija, ki je trajala od 3. do 14. aprila 1945. V njeni zaključni etapi, 12. in 13. aprila, je jugoslovan-ska vojska zlomila utrjeno, sovražno sremsko področje. Nemci so pripisovali tej fronti že v začetku izreden pomen. Z osvoboditvijo Beograda in velikega dela Srbije so se znašle znatne nemške sile v zelo težavnem položaju. Iz Makedonije, južnih delov Srbije in Črne gore so se morale umakati in prebijati po mnogo daljših in napornejših cestah. Naša vojska pa jim je bila nenehoma za petami.

Naloga sovražne obrambe na sremski fronti je bila pravi v tem, da bi umikajočim se enotam omogočili umik na področje severno od Save. Zato so se Nemci žilavo borili — a vsako ped sremske ravnine. Po obojestranskih srđitih bojih se je fronta v Sremu v drugi polovici januarja ustalila. Branilo jo je štiriindesetst armadni korpus, v katerem so bile 41., 12 in 22. pehotna divizija, 3. in 12. ustaško-domobranska divizija, 963. trdnjavska bri-

gada, polk ruskega zaščitnega korpusa in domača ustaška milica.

Nemci so obrambo svojih položajev med Donavo in Bosutom zelo dobro organizirali in utrdili. Prvi obrambni pas je bil širok 5—6 km, drugi pa kakih 14 km. Ob sta bila zelo dobro utrjena. Samo južni del sremske fronte od Bosuta do Save ni bil utrjen. Južno od Save so imeli Nemci v rokah področje Bijeljina—Brčko. Na naši strani je sodelovalo v ofenzivi 10 pehotnih divizij ter po ena tankovska, kojenjska in inženirska brigada. Našoj vojski sta podpirala dva polka lovskih in dva polka jurišnih letal.

Po napotkih vrhovnega komandanta naj bi se začela ta operacija 1. armade hkrati z ofenzivo II. jugoslovan-ske armade skozi severno Bosno, III. jugoslovan-ska armada pa naj bi prekorčila Dravo in prodirala po Podravini. Naša južna operativna skupina je imela nalogo prekorčiti Drino in udariti na sovražnika v smeri Bijeljina—Brčko—Zupanja—Vinkovci, razbiti sovražne sile in priti sovražniku v hrbet na utrjenem sremskem področju. Sremsko-bosutska operativna skupina naj bi razbila sovražne sile med Bosutom in Savo ter olajšala

južni operativni skupini prehod preko Save, hkrati pa ogrozila desni bok sovražnih sil, ki so branile utrjeno sremsko področje. Naloga sremske skupine je bila prebiti sremsko fronto in prodirati v splošni smeri Sid—Tovarnik—Vinkovci.

Iz te razdelitve sil in nalog po sameznih skupin divizij je videti, da je bil glavni cilj manevra in bojev južne in sremsko-bosutske skupine, da bi udarile na šibkejšo sovražno krilo in bok, in ogrozile stabilnost vse sremske fronte, zlasti utrjenega področja. Da bi se ta načrt v celoti uresničil, da sta začeli južna in sremsko-bosutska skupina divizij svoje operacije v začetku aprila. Južna operativna skupina je v bojih od 2. do 11. aprila razbila sovražne sile na področju Bijeljina—Brčko—Orašje in ob podpori sremsko-bosutske skupine divizij v noči od 10. na 11. april s 5. divizijo prekorčala Savo pri Brčkem, 11. aprila do ranega jutra 12. aprila pa je prišla čez Savo tudi 17. divizija. Druga proletarska divizija je 12. aprila napadla sovražnika v Bosanskem Samcu.

Sremsko-bosutska skupina divizij se je od 4. do 11. aprila borila v smeri svojega prodiranja s četami

ustaško-domobranske divizije in Z uspešnimi boji sta obe skupini divizij, da je hitro razbila sovražno oporišče na področju Brčko—Brezovo polje in prišla čez reko Savo. S uspešnimi boji sta obe skupini divizij od 12. aprila povsem razgalili desno krilo in bok sremske sovražne fronte, resno ogrozile njeno zadnje in ustvarile ugodne pogoje, da bi tudi sremska skupina divizij I. armade uspešno izpolnila svojo nalogo.

V tem ko so divizije južne in sremsko-bosutske operativne skupine razbijale sovražnika južno in severno od Save, se je sremska skupina divizij vneto pripravljala na probni sremskega utrjenega področja. Stab I. armade je podrobno izdelal načrt napada. Borce so komaj čakali, da bi se spoprijeli s sovražnikom. Napočil je dan napada. V noči od 11. na 12. april je peta brigada 21. divizije prekorčala Donavo z monitorji sovjetske armade za glavnim obrambnim pasom severozahodno od vasi Opatovac. Utrdila je oporišče in zjutraj 12. aprila napadla Opatovac. S tem da je prišla glavnim sovražnim silam za hrbet, je mnogo pripomogla k naglemu zlomu sovražnega odpora na tem delu fronte.

Splošni napad se je začel 12. aprila ob petih zjutraj. V smeri glavnega udara so enote I. in 21. divizije po kratkem artilerijskem obstreljevanju iz 120 topov vdrle v

prve sovražne strelske järke. Ob podpori tankovske brigade, artilerije in letal so hitro zlomile sovražni odpor in do desetih dopoldne zavzele glavni obrambni pas. Samo v treh vseh so ujele kakih 1000 sovražnih vojakov. Za tema divizijama je štab armade takoj poslal armijsko rezervo — 48. divizijo. Nagli prodor teh treh divizij je omogočil 42. diviziji uspešen napad v smeri Tovarnika. Utrjeno sovražno področje je bilo do polovice Zaman so bili protinapadi rezerv 41. nemške divizije. Naše enote so razbijale sovražni odpor in hitele proti drugemu sovražnemu pasu. Na njem so zadele le na šibke sovražne sile in prodirale naprej proti Vukovaru in Vinkovcem.

V glavni smeri napada so naše sile 12. aprila prebile sovražno obrambo v globini 22 do 30 km. Dne 13. aprila se je nadaljeval napad na široko obrambno področje in naše enote so še istega dne ob 19. uri osvobodile Vinkovce. S tem je bil zlomljen sleherni sovražni odpor na sremski fronti. Tako je bila končana sremska operacija, ki je skupaj z operacijami II. in III. armade odprla našim silam pot, da so hitro prodirale proti Zagrebu in severozahodnim mejam naše države.

Ob razpadu velike zveze

prvi sporazum o evropskih vprašanjih?

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA »BORBE«)

London, 12. apr. V angleškem zunanjem ministrstvu obžalujejo, da bo Sovjetska zveza razveljavila svojo pogodbo z Veliko Britanijo. Hkrati pravijo, da ne bodo dopustili, da bi jih »grožnja odvrnil od izbrane poti«. Na tistem pa vidijo v Londonu v sovjetskem ukrepu precej nepotrebnega, kakor odločilno važnega za mednarodne stike. Londonski vladni krogi menijo, da bo sovjetska vlada s formalnim razveljavanjem pogodbe predvsem še enkrat izpričati svoj odločni odpor proti oborožitvi Zahodne Nemčije.

Neki novinar je zapisal, da Molotov v tem trenutku ne brska samo po kremelskih predalcih, da bi potegnil iz njih angleško-sovjetsko in francosko-sovjetsko pogodbo in jo vrnil v koš, ampak je hkrati potegnil iz predalov tudi avstrijsko državno pogodbo in jo je pripravil realizirati. Mar to pomeni, da doživlja Evropa zadnje prizore povojnega razpada hkrati s prvim sporazumom med vesilicami z Vzhoda in Zahoda, pred enim izmed bistvenih problemov sodobne politike? Mar za spuščeno zaveso pred odrom razpada velike zveze, ki se ji vzlic formalnemu trajanju ni posrečilo da bi preživela izpolnitev svoje največje naloge, sije zarez upanja, da bodo v tem medblokovskem nerazumevanju možni in uresničljivi tudi praktični sporazumi vsaj na stranskem tiru razburkane evropske problematike?

Ta vprašanja niso povezana samo z dediščino, ki jo je prevzel Harold Macmillan v Foreign Office, ko je pred dvema, tremi dnevi zapustil ministrstvo za obrambo in posle v zvezi z vodikovo bombo. Ta vprašanja lahko slišiš predvsem, če je govora o perspektivah tega tretjega člana sedanega konservativnega triumvirata. Zanimivo je, da o Macmillanu nekdo misli, da je tako dober in spreten govornik, s tako naglo prip. v njenim reagiranjem, da bi utegnilo to postati nerodno za nujno potrebni monotoni tempo opreznosti angleške zunanje politike, ki se — kakor lahko človek tu kdaj pa kdaj sliši — ne navdušuje, da ne bi doživela razočaranja, in se razočara, ker bi utegnil biti položaj še slabši, kakor je videti.

Ne smemo torej misliti, da drži, da so ljudje v tej deželi, kadar je govora o perspektivah, ki jih je predložil Macmillan v Foreign Office,

Poskusna eksplozija atomske bombe pod morskjo gladino

Hatojama za razgovore s Kitajci

Tokio, 12. apr. (AP). Japonski ministarski predsednik Hatojama je na seji senatskega zunanjepolitičnega odbora izjavil, da bi se želel sestati s kitajskim ministarskim predsednikom in zunanjim ministrom Cu En Lajem in z njim razpravljati o svetovnih problemih.

Načrt Kaliub

Pri obnovi vasi v Egiptu sodeluje kot glavni svetovalec naš strokovnjak za vprašanja ljudskega zdravja in in zdravstvene uprave

Zgodovina načrta Kaliub je kratka in preprosta. Ko je Svetovna zdravstvena organizacija sklenila ustanoviti tri vzorna središča, ki naj bi prikazala poslovanje zdravstvene službe na podeželju, je vlada v Kairo predlagala, da bi eno teh središč organizirali v Egiptu. Tako so začeli na podlagi posebnega sporazuma v pokrajini Kaliub organizirati službo, ki naj bi zagotovila kmečkemu prebivalstvu zdravstveno in socialno zaščito.

Hkrati z organizacijo te službe ustanavljajo egiptovska vlada tudi šole ter agrikulturne, veterinarske in druge ustanove za zboljšanje življenjskih razmer na vasi. Po petletnem načrtu naj bi šole po Egiptu uredili kakih 900 takšnih kolektivnih središč, ki naj bi pomagala kmečkemu prebivalstvu pri pospeševanju zdravstvenega in življenjskega napredka kolektivnih središč je razvijati samostojne vaskne uprave. Tako privklat v zgodovini novega Egipta urejajo vprašanje krajevnih uprav.

Reševina in pomanjkljiva izobrazba sta eden izmed vzrokov velikega števila boleznih med egiptovskimi kmeti. Skoraj vse kmečko prebivalstvo je okuženo z raznimi različnimi boleznimi, ki se najbolj širijo po prekopih, namenjenih ne le umetnemu namakanju zemlje, marveč tudi pretakanju vode za pitje, pranje in kopanje. Mnoge vasi egiptovska vlada načrtno gradi vodnjake za pitno vodo. V prvi fazi bodo znašli stroški za vodnjake po vseh 5,5 milijona funtov.

Naprave v pokrajini Kaliub naj bi bile vzorne področje, na katerem bi organizirali ne le dobro zdravstveno, marveč tudi vse ostale službe

ceju na glavnem tiru, to se pravi v stikih z Moskvo glede združitve in oborožitve Nemčije, brez pridržka pesimisti. Hkrati pa lahko zdaj, ko govore o možnostih, da bi upostavili neodvisno Avstrijo, v Londonu opaziš dokaj poudarjeno noto opreznega optimizma. Kaj je v tem celotnem angleškem presojanju boččnosti Avstrije pravilno in upravičeno, ali rezerviranost ali optimizem, bo po mnenju tukajšnjih političnih krogov pokazal obisk avstrijskih državnikov v Moskvi. V Londonu poudarjajo nedvomni pomen bližnjih moskovskih razgovorov, vendar pravijo, da odločajo o vprašanju Avstrije štirje vesilec in d. j. torej bistveni pomen Raabovga sestanka z Molotovom v proučevanju pogojev, v katerih bi bila Moskva pripravljena skleniti avstrijsko pogodbo. Kadar je govora o teh pogojih, je glavna pozornost spet posvečena nevtralnemu položaju bodoče neodvisne Avstrije, rešene nadzorstva sedanjih okupatorjev, oziroma vprašanju, ali bo za lastno voljo določila okvire te nevtralnosti ali pa bo morala to storiti pod pritiskom štirih vesilov.

Kampanja za koruzo v SZ

Moskva, 12. apr. (Tanjug). Sirom po Sovjetski zvezi so sklicali posvetovanja kmetijskih delavcev in uslužbencev, na katerih obravnavajo nove setvene načrte in poudarjajo potrebo po gojitvi koruze. Na treh dosedanjih posvetovanjih, ki so bila na raznih krajih SZ, je govoril prvi sekretar CK KPSZ Hruščev, ki je zlasti poudaril, da je treba še letos nujno zasaditi več koruze, ker bo le tako moč zagotoviti dovolj krme za živino. Hruščev je obiskal mnogo znanstvenih ustanov, kolhozov in sovhozov ter ostro kritiziral mrtvilo po ustanovah, ki v zadnjih letih niso napravile prav nič koristnega. Kritiziral je tudi direktorje kolhozov in sovhozov ter partijske

Utrjevanje pravnega reda v ZSSR

Moskva, 12. apr. (AFP). »Pravda« pravi v svojem današnjem uvodniku, da sta Komunistična partija in vlada povzeli globoke zaključke iz Berijeve zadeve ter poskrbeli za utrjevanje pravnega reda. Tako »ustolovitvi in zločinski elementi v prihodnje ne bodo mogli več izrabljati šibkosti nekaterih organov sovjetskega aparata«.

List pravi, da se je okrepilo nadzorstvo sodišč, da bi izbrisali sleherni sled sovražnikov ljudstva. V nekaterih ministrstvih, organizacijah ali podjetjih voditelji še zmeraj hudo kršijo zakone, in tudi sodišča sama so zagrapija in še vedno delajo resne napake v izpolnjevanju zakonov in predpisov.

Ali se bo iz teh tako bistvenih »pripomb« tu na Zahodu in podobnih v Moskvi razvila še ena velika razprava brez upanja, da bi jo v kratkem zaključili, ali pa bo sedanja diplomatska akcija v zvezi z Avstrijo privedla naposled do njene neodvisnosti, bomo kmalu videli. Če se bo zgodilo drugo, tedaj bo zadnje dejanje velikega povojnega razpada močne vojne končice tesno spremljal tudi prvi korak k sporazumevanju med Vzhodom in Zahodom. In ta prvi korak vendarle ni, da bi moral biti zadnji, pa naj se zdí pesimizem, kar se tiče glavnega tira evropske politike, trenutno še tako močno argumentiran, če zaradi ničesar drugega ne, pa vsaj zaradi pomanjkanja vidnega poudarka za optimizem.

DUŠAN BLAGOJEVIĆ

Izrael ponovno terja

nemudno intervencijo Varnostnega sveta OZN zaradi incidentov na meji z Egiptom

New York, 12. apr. (AP). Izraelski delegat v OZN Aba Eban je zahteval, naj bi sklicali še en nujen sestanek Varnostnega sveta, da bi razpravljali o obmejnih incidentih, ki jih je zakrivil Egipt. Eban je navedel najmanj pet takšnih incidentov, do katerih je prišlo, kakor je izjavil, po sestanku Varnostnega sveta

minuloto sredo. Medtem je Svet prekinil obravnavanje te zadeve, dokler ne bo prejel poročil komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem v Palestini. Eban je stavil svoj predlog pismeno sovjetskemu delegatu Soboljevu, ki ta mesec predseduje Varnostnemu svetu.

Izraelski delegat je izjavil v pismu, da je po zadnji seji Sveta mešana izraelsko-egiptovska komisija za premirje podprla izraelsko pritožbo zaradi egiptovske napada na Izraelce dne 3. aprila blizu Nahaloze. Mešana komisija za premirje je obsodila Egipt tudi zaradi dveh drugih kršitev premirja, o katerih je že poročal Varnostnemu svetu. »Nepotest, ki je nastala sprito egiptovskih napadov,« je dejal, »če dalje bolj raste in premirje je močno ogroženo.«

— Z VSEH STRANI SVETA —

INDIJA SODELOVANJE S FRANCOSKIMI JEDRSKIMI FIZIKI

Madras, 12. apr. (AP). Francija je povabila tri indijske atomske znanstvenike na izmenjavo misli o uporabi atomske energije v civilne namene. Po vrnitvi indijskih znanstvenikov iz Francije bo indijska komisija za atomsko energijo proučila sodelovanje s francoskimi znanstveniki za razvoj atomske energije. Med indijskimi znanstveniki, ki bodo obiskali Francijo, je tudi predsednik indijske komisije za atomsko energijo dr. Bhaba.

AKCIJA ZA VALORIZACIJO KMETIJSKIH PRIDELKOV

New Delhi, 12. apr. (Tanjug). V New Delhiju je zasedel dve dni izvršni odbor indijske socialistične stranke. Sprejel je več resolucij. Med drugim poziva odbor vse strankine organizacije, naj organizirajo akcijo za valorizacijo kmetijskih pridelkov. V zadnjem času so se v Indiji kmetijski pridelki močno pocenili v primeri z industrijskim blagom.

KITAJSKA TUDI MED METEOROLOGI

Peking, 12. apr. (Nova Kitajska). Zunanji minister Cu En Laj je poslal Svetovni meteorološki organizaciji pismo z zahtevo, naj na bližnjem kongresu izključi kumintanško Formozo in sprejme namesto nje LR Kitajsko.

primer vrste decentralizirane administracije. Načrt upravlja odbor, v katerem so strokovnjaki omenjenih ministrstev, vodi pa jih minister za ljudsko zdravje.

Svetovna zdravstvena organizacija, Mednarodna organizacija za prehrano in kmetijstvo ter Mednarodna organizacija za pomoč otrokom podpirajo ta načrt ne le s sodelovanjem svojih strokovnjakov, marveč tudi z značilni gmočnimi sredstvi. Načrt realizira blizu za mednarodnih strokovnjakov za razna vprašanja. Glavni svetovalec je znanstveni sodelavec, profesor medicinske fakultete v Zagrebu dr. Branko Kesel, strokovnjak za vprašanje ljudskega zdravja in zdravstvene administracije. V Egiptu so ga sprejeli zelo prišerno in v šestih mesecih svojega ondotozga dela je pripomogel, da se je razvilo tesno in priateljsko sodelovanje med strokovnjaki, zaposlenimi pri javnih delih v pokrajini Kaliub.

A. J.

Na podlagi zbranih podatkov bodo sestavili generalni operativni načrt ter začeli organizirati akcijo za zdravstveni in socialni napredek egiptovske vasi. Ze zdaj je pri ministrstvu (ljudskega zdravja, socialne politike, kmetijstva, šolstva ter ministrstva za mesta in vasi) prenesli svojo pristojnost na pokrajini Kaliub na upravo tega načrta, ki deluje kot avtonomna pokrajinska oblast in je

Pobuda ameriških demokratov za ureditev spora zaradi Formoze

Chicago, 12. aprila (AFP). Vodja demokratske stranke Adlai Stevenson je predlagal, naj bi ZDA dale pobudo za mednarodno deklaracijo, s katero bi obsodili uporabo sile za poravnave spora v Formoški ožini. K sodelovanju naj bi povabili tudi SZ. Stevenson sodi, da bodo poročila takšne deklaracije vsakakor večja od »nezanesljivega« položaja, ki ga imajo ZDA na otokih Kemoj in Macu.

Vodja demokratov je izjavil, da bi bilo treba pozvati SZ, naj »razloži svoje stališče« v zvezi z otokoma Kemoj in Macu, ki sta, kakor je rekel, prav tako blizu kitajske obale, kakor je otok Staten v newyorškem pristanišču blizu New Yorka.

Stevenson je konkretno predlagal, naj bi ZDA skupaj z zavezniški predložile Generalni skupščini OZN osnutek deklaracije, s katero bi obsodili sleherni uporabo sile za spremembo statusa Formoze.

Stevenson je zatem dejal, da nevarnost, ki ogroža trajni mir, ne tiči v obalnih otokih. »Če bi bili pahnjeni v novo veliko vojno, bi bilo varovanje naših zvez, spoštovanje in simpatije azijskih narodov, ki ne bi sodelovali v njej, za nas vsekakor važnejše, kot bi bila kdajkoli posest teh obalnih otokov. Sodim,« je rekel Stevenson, »da bi lahko šli še dalje in zahtevali od Generalne skupščine OZN, naj trajno uredi položaj Formoze na način, ki bo v skladu z željami njenega prebivalstva, z mednarodnim pravom in varnostjo na svetu.«

Stevenson je zatem kritiziral Eisenhowerjevo politiko na Daljnem vzhodu. Republikanski vladi je očital, da je izrekla grožnje, ki jih ni bila pripravljena izpolniti, da je »blufirala in izpodbijala zaupanje zaveznikov nasproti ZDA«.

Demokratski senator George je podprl Stevensonov predlog. Dejal je, da bi preprečili izbruh vojne v Formoški ožini, če bi tudi

SZ podpisala takšno deklaracijo. George je dalje rekel, da bi bila privolitev sovjetskih državnikov v podpis takšnega dokumenta eden izmed glavnih razlogov, da bi omogočil konferenco štirih vesilov.

Dulles proti miru »za vsako ceno«

Washington, 12. apr. (AFP). Ameriški zunanji minister Dulles je v govoru na sestanku učencev ameriških jezuitskih šol nastopil proti zamisli »miru za vsako ceno«. Dejal je, da je nevarnost miru za vsako ceno celo večja od posledic, ki jih rodi odstop in predaja. Obdolžil je vzhodne dežele, da so skušale v zadnjih letih s propagando o ljubezni do miru in o strahotah vojne razširiti svoje geslostvo po vsem svetu. »Komunistični voditelji vedo,« je dejal, »da bi lahko svobodni svet postal njihov plen, ko bi pacifizem postal poglavito geslo zahoda.«

Dulles je v svojem govoru dejal, da bodo ZDA vztrajale pri svoji dosedajni politiki. Opozoril je na nekatera nesoglasja v nazorih med ZDA in njihovimi zavezniki ter dejal, da so negotovna, »kajti takšna nesoglasja so pravzaprav odlika svobode«.

Letalska nesreča

nad južnim Kitajskim morjem je terjala življenja enega dela kitajske delegacije, ki je bila na poti v Bandung

Singapur, 12. apr. (AP). Nad južnim Kitajskim morjem je izginilo indijsko potniško letalo »Constellation« z 11 delegati LR Kitajske in nekaj kitajskimi severnovietnamskimi in poljskimi novinarji, ki so bili na poti na afriško-azijsko konferenco v Bandungu.

Včeraj zjutraj je potniško letalo vzletelo v Hongkongu in krenilo proti Djakarui. Padlo je v morje 100 milj od pristanišča

Kučinga na severni obali Bornea. Sinoči se niso ničesar zvedeli o usodi potnikov in 10 članov posadke.

Trije hidroplani britanskih letalskih sil iz Singapure so dobili nalogo, naj preiščejo to področje.

Danes je poveljstvo britanske mornarice v Singapuru objavilo, da so rešili tri člane posadke ponesrečenega letala. Izmed 15 potnikov niso našli nobenega. Letalce so našli približno 200 milj severnovzhodno od Singapure v bližini velikih Natunskih otokov. Bilj so le kaže poškodovani.

Državljanska vojna v Južnem Vietnamu

Saigon, 12. apr. (AFP). Združena fronta nacionalističnih sil je pozvala danes prebivalstvo Saigona in njegovega pristanišča Solona, naj nemudoma izprazni mesto. Predsednik južnovietnamske vlade Diem, je rečeno v pozivu, je sklenil začeti prihodnjo noč velik napad proti četam Združene fronte. Torej bo državljanska vojna in zato je »Fronta prisiljena, da mu odgovori«.

Civilna letalska zveza prek Severnega tečaja

London, 12. apr. (AFP). Danes je bila uspešno vzpostavljena prva letalska zveza prek Severnega tečaja med zahodno obalo Kanade in Veliko Britanijo.

NOVI ČINITELJI V AZIJI IN AFRIKI

LIBIJA

Ko je Generalna skupščina OZN obravnavala usodo bivših italijanskih kolonij, je na svojem IV. zasedanju sklenila pripoznati Libiji neodvisnost. Na podlagi tega sklepa je nastala po končanju pripravah 24. dec. 1951 na afriškem kontinentu najmlajša neodvisna država Libija. Libija ima nad 1000 km dolgo morsko obalo in razprostira se vzdolž srednjega dela Sredozemskega morja. Sprito takšne lege je njen strateški pomen zelo velik. Zato je razne tuje dežele zmeraj tako mikalo, da bi se polastile tega področja. Italija se je vgnezdila v Libiji po prvi svetovni vojni in je začela deželo naglo naseljevati s svojimi italijanci. Vzdolž obale so zgradili Italijani strateške ceste, pa tudi letalska oporišča. Zaton Mussolinijevga imperija je Libiji odprl pot k neodvisnosti, zanimanja veseli za to deželo pa še ni bilo konec.

Libija meri približno 1,8 milijona kv. km in ima komaj dober mineralni prebivalcev. Razdeljena je na tri pokrajine: Tripolitanijo, Cirenaiko in Fezan. Dežela je precej ravna, večidel puščavna, naseljena je samo na ožjem pasu vzdolž morske obale in v oazah. Glavna ovira v razvoju kmetijstva je pomanjkanje padavin, pa tudi gmočnih in tehničnih sredstev za umetno namakanje zemlje in boljše izkoriščanje talne vode. Zato je v deželi samo 2% obdelovalne zemlje. Značilno je tudi, da so prebivalci Cirenaike večidel še nomadi.

Tobruk, Bomba, Derna, Džarabub, Bengazi in mnoga druga krajevna imena v Libiji zbujaajo spomine na boje v drugi svetovni vojni, ko je bila dežela važno bojišče. Ob koncu vojne sta bili Cirenaika in Tripolitanija pod angleško, Fezan pa pod francosko vojaško okupacijo. Pozneje sta dobili Velika Britanija in Francija od OZN mandat, da sta upravljali deželo do njene neodvisnosti.

Od prvih dni samostojnega življenja je zadevala nova arabska kraljevina na mnoge težave. Če pogledamo življenje in politični razvoj Libije, odkar je postala neodvisna, bomo videli, da si posamezne države z največjim vplivom v njej prizadevajo, da bi si ondod čim bolj zagotovile strateške položaje. S pogodbo, sklenjeno v avgustu 1953, je dovolila Li-

bija Veliki Britaniji, da ima na njenem ozemlju vojaška oporišča in letališča, za kar ji plačuje 3,75 milijona funtov na leto. Septembra 1954 je Libija s pogodbo prepustila ZDA letalsko oporišče Vilus pri Tripolisu, ki so ga začeli Američani graditi že l. 1951. ZDA ji bodo plačale za to v 16 letih 40 milijonov dolarjev. Pogodbi kažeta, da sta kralj Idris in njegova regenta in nezavita dežela primorani popuščati, med drugim tudi sprito pomanjkanja denarja.

Libija pa ni hotela skleniti podobnega sporazuma s Francijo, ki je po vojni obdržala dve letališči in oporišče s 400 vojakov v Fezanu, od koder kontrolira ceste proti Sahari. Francija je bila pripravljena plačati Libiji za to 593 milijonov frankov letno. Eden izmed vzrokov takšnega stališča je so- lidarnost s politiko arabskih dežel nasproti Franciji. Libija je namreč članica Arabske lige in odobrava protifrancosko gibanje v Tuniziji, Maroku in Alžiru. To pa ni edini vzrok.

Politični krogi arabskih dežel čisto poudarjajo, da je Libija področje, na katerem nastopajo zahodne države vsaka s posebnimi cilji in koristmi, v nasprotju s prejšnjimi skupnimi akcijami. Pariški tisk se je nedavno pritožil, da so se začele francoske preglednice v zvezi s Fezanom v trenutku, ko so Angličje in Američani razvili »skupno fronto«, ker so svoje koristi ločili od francoskih.

Strateška politika Libije na mednarodnem torišču vpliva tudi na notranje zadeve: lani oktobra je prišlo do hude politične krize prav v času, ko je parlament godvil sporazum o prepustitvi oporišča ZDA. Eden izmed principov kraljevske družine, Senusi, je z revolverjem ustrelil dvornega ministra Sahija, najvplivnejšega moža za kraljem Idrisom. V deželi so razglasili izredno stanje, v komentarjih pa je bilo slišati govore o egiptovskem vplivu in odporu proti libijskemu popuščanju nasproti tujim državam.

V takšnem vzdušju je treba odstop predstavnikov Senata in vlade po sporu o nekaterih ustavnih vprašanjih preostati kot dokaz, da čakajo na najmlajšo neodvisno afriško deželo v njenem nadaljnjem razvoju še mnoge ovire in težave.

SPOMLADANSKA SETEV SE JE ZAČELA

58

TEKMOVANJE »DESET LET SVOBODNE GRADITVE«

Zasejali bodo okoli 4,5 milijonov ha zemlje

Beograd, 11. apr. (Tanjug). V vsej državi se je začela spomladanska setev. Kmetovalci so v glavnem posejali zgodnje posevke, zdaj pa sejejo sladkorno peso in druge industrijske rastline. Pred petnajstimi dnevi bi morali začeti saditi tudi koruzo. Toda vreme je bilo deževno, zemlja pa hladna in blatna. Zato so kmetovalci to delo odgodili. Vremenoslovci predvidevajo, da bo vreme v drugi polovici aprila in maja v glavnem lepo in toplo, tako da bodo kmetje lahko nemoteno opravili dela in pravočasno zasadili koruzo ter posejali druge spomladanske posevke. Kar zadeva seme, umetna gnojila in druga sredstva, kmetijske organizacije in kmetovalci v tem oziru ne bodo imeli ovir, ki bi jim preprečile pravočasno zaključek setve.

Letošnja pomlad bodo po podatkih Zveznega zavoda za planiranje zasejali okrog 4,5 milijonov hektarjev zemlje, in sicer v glavnem s koruzo in industrijskimi rastlinami. Skupne površine orne zemlje ne bodo povečali, pač pa bo prišlo do nekaterih sprememb v sestavi setve. Jeseni so zasejali okrog 50.000 ha pšenice več kakor lani, in sicer v glavnem na račun jarega žita. Letošnja pomlad pa bodo zasejali 120.000 ha s hibridno koruzo. Tudi industrijskih rastlin bodo letos zasejali za nekaj tisoč hektarjev več.

Povečanje površin, zasejanih z industrijskimi kulturami, je posledica čedalje večjega zanimanja kmetovalcev za njihovo gojitev in zelo ugodnih pogojev, v katerih te kulture uspevajo. Kontrahiranje koruze pa se razvija zelo slabo. Vendar se proizvajalci zelo zanimajo za sklepanje pogodb o setvi hibridne koruze, ki daje na en ha za tri-meterske stole večji donos kakor domača koruza. Podjetje »Seme« je uvozilo iz Amerike 1600 ton semena hibridne koruze, ki jo bodo razdelili kmetovalcem.

Republiška podjetja za žito so zagotovila za spomladansko setev dovolj umetnega gnojila. Proizvedene količine umetnih gnojil so za več kot petkrat večje od količin, porabljenih lani. Sodiijo, da so z uporabo umetnih gnojil in kvalitetnega semena ustvarili pogoje za povečanje donosa žita najmanj za dva do tri metrske stole na hektar, kar pomeni, da bomo žita pridelali sto tisoč vagonov več, če bo seveda letna normalna.

SKICE IN PODOBE IZ SLAVONIJE (IV)

Na Malti še niste bili? Jaz tudi ne. Niti v Siriji, niti v Nigeriji. Komajda kdaj na zemljevidu. Ampak neka dobra vaša znanca je bila v teh deželah že 1951. leta. Leto kasneje je bila v Egiptu, Turčiji, Pakistanu, Tangerju, Transjordaniji, Arabiji, Zanzibaru, ZDA, Angliji, Franciji, naslednje leto je zašla v Peru, lani v Etiopijo... Saj se vam neka dozdeva. Presneta reč, ne morete se spomniti, katero mislim. Zdajle jo imate v rokah... osiješka vžgalica »Drava«. Vsak Slovenec jih porabi 3,30 na dan, Hrvat 2,84, Srb 2,10, Makedonec 2,03, Bosanec 2,02 in Crnogorec 1,74 — tudi nekakšen odraz življenjskega standarda, pravijo, kot poraba mila. In to so vžgalice, ki vžigajo, enake za izvoz kot za domači trg. Danes ni več slišati o ljudeh, ki bi jih zanič vžgalice pognale v samomor.

BODI LUČ!

reče naš kadilec ali gospodinja in že ima v rokah prijazni plamenček na štirioglati palčki iz topolovega ali vrbovega lesa. Kvaliteto in kvantiteto je dosegla ta

osiješka tovarna, da z njima lahko konkurira doma in po svetu.

»Drava« bo prihodnje leto praznovala svojo stoletnico. Toda šele po vojni je povečala proizvodnjo za 150 % in pred štirimi leti začela tudi izvažati vžgalice. Poslopja so dozidana, zadnji stroji prihajajo, nekaj iz Zahodne Nemčije, nekaj iz lastnih delavnic. Delavci popolnoma obvladajo produkcijo. Za surovine, les in kemikalije ni prevelikih težav. Ob Dravi ima tovarna obsežno plantažo kanadskega topola, najhitreje rastočega primerne drevesa, kemikalije delno uvažava. Cena njenih vžgalic je doma in zunaj približno ista kot cena drugih velikih svetovnih proizvodnikov, med katerimi so posebno močni Švedi in Japonci, pa tudi Sovjeti in vzhodne evropske države, ki izvajajo brezobziren dumping na svetovnem trgu. Kljub temu so za izvoz »Drave« še nadalje dobri izgledi. Glede na dejstvo, da 1 kubni meter lesa da 25.000 vžgalic, je to vsekakor najbolj racionalno porabljen in izvožen les.

Vzhodna Slavonija je bila že pred vojno razmeroma precej industrializirana. Lesni kombinat Djurdjevac-Našice, sladkorna tovarna v Osijeku, več tekstilnih tovarn, livarna, tovarna mila, vžgalic, pivovarna, močna mlinarska industrija, nekaj cementne, precej grafične, kartonažna tovarna, Ba'ta, tovarna vagonov v Slavonskem Brodu itd. so bila najvažnejša podjetja.

Za povojni razvoj poddržavljenе slavonske industrije so značilne triseri: združevanje manjših obratov v rentabilnejša večja podjetja, močno povečanje pomembnejših obratov, nove tovarne za predelavo kmetijskih pridelkov. K takšnemu razvoju ni kaj pripomniti. Mnogo podjetij je v končni fazi izgradnje. K tem sodi tudi »Drava«. Po tej fazi bo mogoče misliti na zamenjavo opreme in izpopolnitev izrabljenih, neekonomičnih starih obratov in elektrarn. Mnogo se dobi že v domačih kovinskih tovarnah. Tako tudi ta del naše poteptane domovine vstaja iz ruševin in stoletne zaostalosti, da bi se postavil v štrice deželam, ki so imele več sreče v zgodovini. Hrbenica in kri tega napredka — težka industrija in energetska mreža — sta sicer obe še v izgradnji, pa se že začneju čutiti njuna moč v kmetijstvu in lahki industriji, mesu in udi našega gospodarstva. Videl sem to, kamorkoli sem se obrnil: v »Dravi«, na Belju, v Slavonskem Brodu. Nove domače stroje v tovarnah, prav tako na cestah in gradbiščih, na železnici vagoni in lokomotive, na Dravi mostove, žerjave in vlačilce.

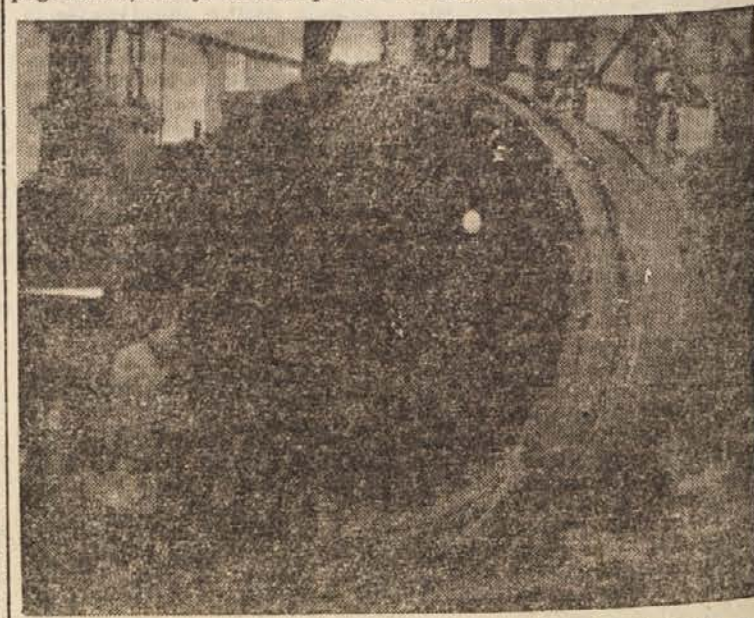
ZDAJ BOM BOLJ CENIL SVOJO SRAJCO

Tovarna obleke in perila »Slavonija« sodi v vrsto podjetij, ki so nastala z združitvijo več manjših privatnih obratov. Se vedno dela razbita v treh poslopih. Načrt za novo tovarno, ki bo ustrezala tehničnim in higienskim pogojem za 1000 delavcev, je pripravljen. Večidel delajo v podjetju ženske, priučene, s plačami od 7000 do 8000 dinarjev. Izdelujejo vse vrste obleke in perila ter plašče — suknene, usnjene, dežne. V celoti kakih 100 vrst izdelkov v blizu pol milijona komadov letno. Ima lastno trgovsko mrežo po vsej Jugoslaviji — v Ljubljani še ni našla lokala. V borbi s konkurenco namerava letos nekoliko poveniti obleko.

Nisem še videl, kako se dela v takšni konfekciji. Lepo med pogovorom, kot je navada pri si-

na primer v »Litokartonu«, »Saponiji«, je tudi delavsko upravljanje najboljšee.

Djuro Djaković, tovarna železnih konstrukcij, strojev in lokomotiv v Slavonskem Brodu, je velikan naše industrije. Lahko se reče, da je to nova tovarna, saj je bila stara, z madžarskim in Kruppovim kapitalom zgrajena tvornica, med vojno porušena do 70 %, zdaj pa je štirikrat močnejša kot pred vojno. Gradnja in oprema tovarne se končuje. Za popolno izkoriščenje njene kapacitete pa manjka še kakih 2000 delavcev, za katere tačas še ni stanovanj, kljub temu, da je ob tovarni in okoli kolodvora zgrajeno celo novo mesto, moderni Slavonski Brod. Tovarna ni nova samo po velikosti in produkciji, temveč tudi po vrsti izdelkov in tehnoloških procesih, saj izdeluje poleg vagonov in loko-

viljah in krojačih? Kar je res, je res: težko bi se privadil temule delu in naglici. Sklonjene nad stroje hite delavke, hite in hite prirezovati, šivati, robiti, likati na tekočem traku, da oko komaj sledi njihovim gibom. Kot v »Dravi« je tudi tu vse delo normirano in samo priganja delavke. Komaj utegne katera dvigniti glavo od blaga, kajti električni stroj drdra in pri sosednjem že čakajo roke njene tovarišice. Videl sem nekaj oddelkov in že mi je brnelo po glavi. Po osmih urah bi mi jo najbrž razneslo. Kar je res, je res: zdaj bom bolj cenil svojo srajco, ko vem, kako je nastala.

MED VELIKANI

Stevo stoji ob stroju kot vsak dan. Osem ur enoličnega dela. Njegove roke postajajo del stroja, njegovi možgani začnejo ubogati roke in stroj. Tako se mu vsaj dozdeva. A skozi odprto okno čuti prvi dih pomladi z oranice in veter s planjav.

V duši je Stevo še vedno kmet. Se mu ni domač ta način dela in življenja. Se ga ne razvedrojo šale tovarišev, organizacija dela ga ne zanima posebno, še manj upravljanje podjetja. Niti si ne zna prijetno in koristno urediti življenja v prostem času. Vse to — problemi dela, gospodarjenja v podjetju, šport in izobraževanje mu je tuje. Delavec brez stroke in stremljenja je, kakršnih celo pri nas ni malo. Tem več pa tu doli, kjer pravi proletarijat šele nastaja v novih tovarnah. Ob prevladujočem kmetijstvu so industrijski obrati kot dimeči parniki v struji novega življenja. Borijo se s še večjimi težavami kot pri nas: proizvodnja, birokratizem, razsipanje, higiensko-tehnična zaščita, kriminal... Ključ vsega, možgani celotnega gospodarskega telesa, so strokovni in zavedni ljudje v delavskih svetih in upravnih odborih. Teh pa zelo manjka, ker niso mogli nastati tako rekoč brez noč. V podjetjih z večjo tradicijo,

motiv mostovne konstrukcije, naprave za eksploatacijo nafte, bagre, ogromne parne kotle, parne in motorne cestne valjarje, cisterne, postrojenja za hidrocentrale (za Medvode, Vuhred), za železarne (Jesenice), cementno in gradbeno industrijo, za rudnike, kompletne termocentrale z montažo itd. itd. Nekateri izmed teh proizvodov so se že uveljavili tudi v tujini. Podjetje ima lastno električno centralo, moderno novo kisikarno za vso Slavonijo, najmodernejšo kompresarno iz Kanade. Ogromne investicije, kakršnih, kot drugih širom po domovini, nikoli ne bi zmogel noben privatnik v predvojni Jugoslaviji, ki bi bila v tedanji obliki za vse večne čase zaostala, industrijsko nerazvita dežela.

Za vodstvo po tovarni sem dobil obratovodjo strojnega oddelka. Začudil sem se, ko je spregovoril slovensko. Nekaj let je delal v »Iskri«. Perfektno slovensko govori tudi obratovodja kotlarne, Hrvat, ki je dolga leta delal v strojnih tovarnah in livarnah. Oba sta s simpatijami govorila o Sloveniji, kot se na primer menimo o dobri stari šoli, kjer smo preživeli lepe čase. Hodili smo po tovarni skozi dvostopenjske dvorane, polne silnega trušča kompresorjev in isker varilnih aparatov, razbijanja strojev in kladiv, hruska žerjavov — velikanov. Ljudje so kot drobne mravljice ob strojih in izdelkih, merjenih samo na desetine in stotine ton. Na žerjavih so zaposlene izključno ženske. Visoko pod strehami dvoran vodijo petindevdeset žerjavov in upravljajo njihovo moč. V enem samem oddelku je več kot sto obdelovalnih strojev, drug pri drugem, ob njih večina priučeni delavci. Med izdelki vidim dimnik za železarno Sisku, lokomotive, pristaniška dvigala, vagoni, tramvaje za Zagreb, droblice kamenja, valjarje, greb, drobice kamenja, valjarje, dele zemunskega mostu, most za Bosansko Gradisko in še druge, ki jih poizkusno montirajo. Iz komprensarne vodijo po vsej tovarni cevi kot žile, po katerih vsako sekundo sune 135 kubnih metrov zraka. Vsa tovarna je kot živ organizem, ki mu je hotenje našega ljudstva po napredku dal življenje in moč.

Ta organizem je last vseh nas, v teh velikih obratih so povezane sile in koristi vseh naših narodov. V njih se dopolnjujejo delovne izkušnje, iz njih gredo po vsej državi vsako leto boljši proizvodi. S temi tovarnami postaja Jugoslavija gospodarsko in hkrati politično in kulturno vse bolj enotna dežela. Industrija nam bo s predelavo naših velikih naravnih bogastv zorala pot v boljšo bodočnost. IVAN KRANJEC

POTREBE ZELO VELIKE - SREDSTVA MAJHNA

Kako zavreti težnjo zasebnih graditeljev po gradnji majhnih, individualnih hiš? — V Ljubljani je treba graditi največ srednjevelikih, t. j. dvosobnih stanovanj

Analiza, o kateri je bilo govora v zadnjem članku, je pokazala, da se tako imenovana drobna gradnja ne splača, ker je zanjo potrebnih mnogo več sredstev in mnogo več površine kakor za bločno gradnjo. Toda kako bi mogli v praksi zavreti težnjo delavcev in uslužbencev po gradnji majhnih, individualnih hiš?

Svet za stanovanjske zadeve je predlagal mestnemu ljudskemu odboru, naj bi graditeljem, ki bi se organizirali v kolektivno gradnjo (v stanovanjsko skupnost oziroma v združbo, ne stanovanjsko graditev), priznal poleg ugodnosti, ki jim jo nudi zvezna uredba (posojilo do 800.000 dinarjev, zemljišča iz splošnega ljudskega premoženja, oprostitve take in davčnin), še druge olajšave. Brezplačno naj bi jim dal na razpolago načrte, poskrbel naj bi za napeljavno kanalizacijo, vodovoda in elektriko (vse do priključka na zgradbo, za zgraditev cest, za ureditev oziroma ogromno gradbišča ter za tehnično nadzorstvo, dalje naj bi jim nudil pravno pomoč, ki je potrebna v zvezi z graditvijo, in denarno pomoč. Pri tem naj bi veljalo načelo, da je treba dati tako pomoč glede na številno stanovanjsko površino določenega tipa stanovanja. To bi usmerjalo graditelje h izgradnji takih stanovanj, ki so v mestu najbolj potrebna.

KAKŠNA STANOVANJA NAJ BI GRADILI?

Analiza je pokazala, da je v Ljubljani 36.000 gospodinjstev a povprečjem 2,8 družinskih članov, ostala gospodinjstva (okrog 15.000) pa imajo povprečno od 2,8 do 4 družinske članke. Struktura tipov stanovanj pa je naslednja: dve tretjini je enosobnih in dvosobnih, 11 % manjših enosobnih s šteditelnikom, 22 % pa je trosobnih in večsobnih. Iz tega vidimo, da je treba v Ljubljani graditi največ srednjevelikih stanovanj. Tudi iz prošnji, ki leže na stanovanjskem uradu, je razvidno, da potrebujejo Ljubljanci največ srednjevelikih, se pravi dvosobnih stanovanj z ustreznimi pritliklami. Zato je treba za vračati šudna, vseh celo megalomanska stremjenja raznih investorjev po gradnji zelo razsežnih, razkošnih stanovanj. Ljudje, ki zagovarjajo graditev preraselanih stanovanj, največkrat niti ne premislijo, odkod vzeti sredstva za to, ker gledajo na vso stvar skozi prizmo svojih osebnih želja. Tudi gledajo na mnogih arhitektoev niso v skladu s realnimi možnostmi in potrebami. Primeri megalomanskega in brezvestnega načrtovanja se ne bi smeli več ponoviti.

Investitor mora imeti toliko čuta za varčevanje in toliko strokovne sposobnosti, da bo smotno uporabil sredstva, ki so last skupnosti. Osnovna dolžnost investitorja je, da pravočasno izroči realno obdelan program arhitektu, le-ta pa se mora zavedati, da se je treba ob moderni arhitektonski zasnovi približati stvarnim možnostim in potrebam graditve, in sicer graditve z domačim materialom.

KJE NAJ BI GRADILI?

Da bi odpravili stihijo v stanovanjsko komunalni izgradnji, je Svet za stanovanjske zadeve naročil urbanistični komisiji MLO, naj projektira gradnjo med Vodnikovovo in Celovško cesto do Solse ulice. Na tej površini so najboljše pogoji za ureditev komunalnih naprav (za kanalizacijo so že izdelani načrti in dela izročena v izvršitev). V severovzhodnem delu mesta pa ima največ pogojev za takojšnjo začetek kompleksa zemljišč ob Smartinski cesti in od tam proti zapadni strani do Titove ulice. Na tem kompleksu je že speljan zbiralni kanal, na katerega je možno vezati vso ostalo kanalizacijo. Omenjene komplekse bi mogli smotno izrabiti

le z gostejšo zazidavo: z gradnjo velikih stanovanjskih blokov in vrstnih hiš (v individualnem lastništvu). Po mnenju urbanistične komisije bi mogli na teh kompleksih doseči gostoto 250 prebivalcev na hektar, pa tudi več.

ALI GOSPODARSKE ORGANIZACIJE POSREDAJO STANOVANJSKEMU VPRAŠANJU DOVOLJ POZORNOSTI?

Sredstva, ki jih ima MLO za graditev stanovanj, so majhna. Zato je nujno potrebno, da gospodarske organizacije spremene svoj odnos do tega vprašanja. MLO dobiva od njih le toliko sredstev, da lahko pokrije z njimi izdatke za svoj proračun in investicije za komunalne objekte splošnega značaja (ceste, šole, vodovod itd.). Ob veljavnih instrumentih za delitev družinskih dohodkov MLO nima možnosti za širšo stanovanjsko izgradnjo. Tega bi se morala zavedati vsaka gospodarska organizacija in začeti s tega gledišča razpravljati o roštvu stanovanjskega vprašanja o roštvu delavcev in uslužbencev. F. S. (Nadaljevanje v eni izmed prihodnjih števil).

Ljubljana potrebuje nov hotel

Z občnega zbora Gostinske zbornice za mesto Ljubljana

Ljubljana, 12. aprila. Novi hotel, ki bi bil potreben Ljubljani, usposabljanje gostinske osebja za kulturnejšo potrebo in ne-higienski prodaja vina po raznih klekih in dvoriščih — to so bila najvažnejša vprašanja, o katerih je razpravljala današnji občni zbor ljubljanske Gostinske zbornice.

Ljubljansko gostinstvo je lani napredovalo tako glede razširitve socialističnega sektorja kot tudi glede povečanja prometa in kvalitete uslug.

Lani so imeli ljubljanski hoteli in prenočišča 72.234 domačih in 50.595 inozemskih gostov ali 17.394 več kot predlanskim. Med inozemskimi gosti je bilo največ Nemcev, sledili so jim Avstrijci, Tržčani, Angleži, Američani, Italijani itd.

Povečanje turističnega prometa ovira zlasti pomanjkanje hoteljskih postelj, ki jih je le 540. Položaj je iz leta v leto težavnejši. Ljubljanski hoteli so morali za letos že odkloniti 191

inozemskih turističnih skupin, kar pomeni okrog 10 milijonov deviznih dinarjev manj dohodka.

Novi hotel, ki ga Ljubljana nujno potrebuje, bi stal 300 do 400 milijonov din. Upravni odbor Gostinske zbornice je občnemu zboru predlagal pot, po kateri bi prišli do potrebnih sredstev. Sredstva investicijskih skladov gostinskih podjetij naj bi zbirali v poseben sklad pri Zbornici, v katerega bi pritekal tudi del amortizacije, plačane po kolektivnih gostiščih in prispevek za investicijski sklad od teh gostišč. Razen tega bi prenesli v ta sklad še 30 % doseženega dobička. Občni zbor je predlog upravnega odbora sprejel. Tako bodo gostinci zbrali letno kakih 60 milijonov dinarjev, kar bo omogočilo, da bo v mestu v nekaj letih en hotel več.

Delegati so opozarjali na

skrajno nehygiensko točenje alkoholičnih pijač v nekaterih klekih in v drugih neprimernih prostorih. Sodili so, da so predpisi, ki naj bi to preprečevali, pomanjkljivi, inspekcijska služba pa prešibka.

Občni zbor je na predlog zastopnika sindikata ljubljanskih gostincev soglasno sklenil izključiti gostišče »Aleksinac« iz članstva Gostinske zbornice. Zaradi samovolje ustanovitelja so v tem gostišču že več mesecev izredno slabi delovni pogoji, odnosi in način poslovanja ter se stvar ni popravila kljub številnim intervencijam. Zbornica, MLO in sindikat so hoteli pomagati, da bi se razmere uredile, toda brez uspeha, zato je MLO uvedel tudi prisilno upravo.

Novemu upravnemu odboru zbornice, ki ga je izvolil občni zbor, ponovno predseduje tovarš Milan Juričev.

M. Z.

Industrija in električne centrale, pozor!

Kupimo

610 m podzemnega kabla NKBA

za napetost 10 kW — 3×95 mm² (eventualno 3×120 mm²)

Ponudbe je treba poslati na naslov: »RADIONICE ŽELJEZNIŠKIH VOZILA« — ZAGREB — TRNJANSKA 1 ali na telefon 34-247.

KOMISIJA ZA VPIS MESTNEGA POSOJILA GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE

Poročilo o zbiranju obveznic Mestnega posojila DNE 11. APRILA 1955 V LJUBLJANI

Amortizirane so obveznice, ki se končujejo s številkami 01, 38, 63, 72, 81.

Skupno je bilo izbranih 7709 obveznic v skupni vrednosti 3.854.500 din. — Lastniki naj predložijo svoje obveznice zaradi izplačila Mestni hranilnici ljubljanski od 1. maja dalje. 1375

Ni sodobnega turizma - ni solidnega gostinstva - brez sadnih sokov

»CELEIA-SAD«

Ne odlašajte!

Povsod v svetu so sadni sokovi uvedeni kot pijača prve vrste. Gostinstvo brez sadnih sokov kaže na primitivnost in zastarelost — Zato takoj nabavite

jabolčni sok, borovničev biser ali grozdni sok

TOVARNE

»CELEIA-SAD« - CELJE

S KONFERENCE SZDL V IDRJI

NE SAMO INDUSTRIJI

tudi razvoju ostalih gospodarskih panog je treba posvetiti vso skrb

Politične organizacije bi se morale bolj poglobiti v probleme vavencev ter poskrbeti za njihovo strokovno izpopolnjevanje

V nedeljo je bila v Idriji konference SZDL bodoče idrijske komunice, na kateri so izvolili stalno vodstvo političnih organizacij ter delegate za bližnjo konferenco Socialistične zveze goriške skupnosti Komunice. Poročilo o delu Socialistične zveze je bilo sicer obsežno, toda preveč enostransko; slišali smo le nekaj podatkov o številu članstva in splošnih pripomb o problemih SZDL, vtem ko številna gospodarska vprašanja, ki tarejo idrijsko komunice, sploh niso bila omenjena. Zato pa je bila tembolj plodna razprava, ki je osvetlila probleme te gospodarsko najmočnejše komunice v goriški skupnosti.

Tovariši iz Idrije so poudarjali, da bi morale politične organizacije bolj skrbeti za vzgojo doraščajoče mladine in še posebej za strokovno izpopolnjevanje vavencev in mladih delavcev. Društvo prijateljev mladine v Idriji ni deležno skoraj nikakršne podpore SZDL. ZB NOV in drugih političnih organizacij. Posebno skrb bo treba posvetiti otrokom brez staršev ter malčkom, ki jih starši zanemarjajo, in jih ne znajo vzgajati. Statistike kažejo, da je v

Idriji precej bolehnih otrok, ki bi potrebovali daljše letovanje ob morju. Morda bi kazalo napraviti zamenjavo; v Idrijo bi lahko prišli otroci, ki potrebujejo gorski zrak, idrijski otroci pa bi potlej lahko v večjem številu šli na morje.

Vzlic prizadevanju gospodarskih in drugih organov je težko preskrbeti delo vsem mladim dekletom, ki zapustijo šolske klopi. Za nadaljevanje študija se jih odloči le majhen odstotek, pa tudi za tradicionalno idrijsko čipkarstvo je vedno manj zanimanja. Letos na primer obiskuje čipkarsko šolo samo 16 gojenk in v Idriji menijo, da jo bodo prihodnje leto zaradi premajhnega zanimanja prisiljeni zapreti.

Verjetno bi bilo s pravilno gospodarsko politiko moč idrijsko čipkarstvo dalje razviti ter tako vsaj v glavnem rešiti vprašanje zaposlitve ženske mladine.

Seveda pa še naprej ostane važna naloga ustanavljanje manjših uslužnostnih obratov (zlasti lesnopredelovalnih), kjer bi bilo moč brez večjih investicijskih sredstev preskrbeti delovna mesta za čimveč žensk. Bodoča idrijska komunice mora skrbeti ne samo za industrijo, marveč tudi za kmetijstvo, živinorejo in gozdarstvo, saj le gospodarske panoge dajejo delo in kruh dohranemu delu prebivalstva. Za gorate in bolj oddaljene kraje Tolminske je potrebno tudi večje število kmetijskih strokovnjakov, gozdarjev in veterinarjev, ki jim je treba nuditi ugodnejše pogoje, da bi raje prihajali v te kraje.

A. C.

M. D.

Sedanja osnovna šola v Dražgošah (letos pozimi)

Milijonska škoda zaradi ognja

V soboto je v Lendavskih gorah v murskosobotskem okraju začela goveti hiša, v kateri sta živela 68-letni Gabrijel Tost in žena. Sosedje so v stanovanje vdrl s silo, toda rešiti ni bilo mogoče ničesar več. Ker Tosta in žena ni bilo nikjer, so vdrl v sobo, kjer so ju našli oba mrtva. Najbrž sta se v spanju zadušila. Verjetno sta zjutraj zakurila v železni pečici poleg lesene stene, nato sta pa spet zaspa. Medtem je začelo goreti in sta se zadušila.

V Metliki je v soboto pogorelo gospodarsko poslopje Janka Pavliča. Škode je za okrog pol milijona dinarjev.

V Benedikt v Slov. goricah je ogenj upepelil gospodarsko poslopje Kmetijskega gospodarstva in je škodo za milijon dinarjev. Menda so ogenj zaneli otroci.

V Ptujem v ptujem okraju pa je v nedeljo zgorelo gospodarsko poslopje Franca Peršuna. Ogenj se je razširil tudi na sosedno gospodarsko poslopje. Tako je škodo skoraj za 2.500.000 dinarjev.

V Dol. Slavenich v murskosobotskem okraju je po ogenj uničil hišo in gospodarsko poslopje Antona Rečka. Škode je za 400.000 din.

V Rotnem vrhu v ptujem okraju pa je zgorela hiša Antonije Jelen. Škode je za 300.000 dinarjev.

NEVARNA VLOMILCA POD KLJUČEM

Pred dnevi so kriminalistični organi v Ljubljani aretirali zelo nevarna in drzna vlomilca Vinka Grabeljška, kleparja iz Nozle 28 pri Kamniku, ki je bil zaradi vlomov že kaznovan, in njegovega brata Feliksa Grabeljška, avtokaroserista iz Ljubljane, Cebelska 28.

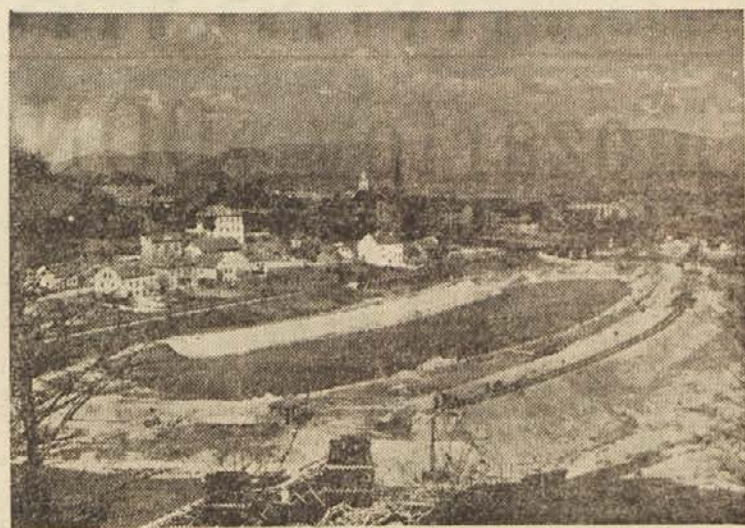
V noči na 27. februar je bilo vlomljeno v pisarno tovarne »Karuselja« v Ljubljani. Vlomilca sta prenesla v sosedno pisarno 450 kg težko železno blagajno in jo zrezala s varilnim aparatom. Pričakovala sta bogat plen, zadovoljiti pa sta se morala s 1500 din. Bratoma je dostoj dokazano, da sta vlomila letoš. januarja v Kmetijsko zadruško Zaklanc, kmalu nato v KZ Horjul, kjer sta napravila škodo za več kot 100.000 dinarjev. Sredi Ljub-

V Novi Gorici bodo postavili spomenik Franu Erjavcu

Posebna komisija za postavitev spomenika Franu Erjavcu, ki je bila že pred časom imenovana pri začasnem odboru Zveze prostovoljnih društev za goriško skupnost komunice, bo v kratkem določila lokacijo spomenika, nakar bodo takoj začeli s pripravilnimi deli. Stal naj bi v novo urejenem parku nasproti upravne palače, blizu mesta, kjer je bil prvotno pokopani. Po njem se imenuje tudi drevored, ki povezuje Magistralo s severnim goriškim kolodvorom.

Spomenik bo skromna oddolžitev primorskega ljudstva Franu Erjavcu, ki je velik del svojega življenja prebil in končno tudi umrl v Gorici. Iz nekdanjega pokopališča v Novi Gorici, kjer je sedaj mestni park, so njegove posmrtno ostanke prenesli na tisti del mirenškega pokopališča, ki leži v Italiji. Načrte za gradnjo spomenika bo izdelal član Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije prof. Rafael Nemec iz Vrtojbe, ki je na nedavni razstavi svojih del v Novi Gorici razstavil tudi tri plakete spomenika, katere naj bi predstavljale osnovo za idejni načrt.

M. D.

Celje — Regulacijsko področje Savinje. Gradbena dela hitro napredujejo. Prvi železniški most, provizorijski je že zgrajen. Na sliki desno je železniška proga, speljana po novem nasipu do drugega provizorijskega (ki ga še gradijo). Predvidevajo, da se bo železniški promet po novem odcepu začel konec junija. Takrat bodo lahko odstranili oba stara železniška mostova in prekopali mrtev rovak Savinje

Delavce nekaterih kmetov plačuje skupnost

Pri Mihaelu Kocbeku v Vajgenu — mariborski okoliški okraj — je delala že 14 let kmetijska delavka Marija Karnet. Ker je že ostarela in je imela 28 let delovne dobe pri različnih delodajalcih, ji je Zavod za socialno zavarovanje v Mariboru odredil starostno pokojnino 4600 din mesečno. Ob upokojitvi pa je delodajalec Kocbek zahteval, da mora ostati pri njem tako dolgo, da mu bo v mesečnih obrokih po 3000 din odplačala 47.000 din, kolikor je moral plačati za njo na račun socialnega prispevka. To pa se ni vse. Karne-tova je morala še naprej opravljati razna kmetiška dela na posestvu. In kaj so rekli k takemu izkoriščanju tamkajšnji ljudje, ko si Karne-tova ni znala sama pomagati? Leto dni je trajalo, preden je za to zvedel Zavod za socialno zavarovanje v Mariboru in to preprečil.

Podoben primer so odkrili tudi v Ribnici na Pohorju. Frančiška Karlatec je 30 let delala na isti kmetiji. Lastnica Jožefa Ričnik je ni socialno zavarovala, čeprav bi jo zadnja leta morala; zato je morala plačati prispevek za tri leta nazaj. Toda tudi ona je hotela to breme prevesti na svojo kmetiško dekle, ki je bila že 30 let zaposeljavana. Ko je prišla pokojnina, jo je Ričnikova dvignila sama in si takoj odte-

nila 30.000 din. Pozneje si je odtegovala še po 2000 din vsak mesec. Karlatecova je sicer gluhonema, toda pridna delavka in je še po upokojitvi opravljala vsa dela na kmetiji. Tudi to je trajalo precej časa, preden so odkrili pristojni organi.

Takih primerov je še več. Zavod za socialno zavarovanje v Mariboru je prejel samo iz Zikarcev pri Koreni dve podobni prijavi. Pri odpravljanju takega izkoriščanja premalo pomagajo množične organizacije in ljudski odbori, sicer bi take primere hitreje odkrivali in odpravljali.

P. J.

Pismo iz Zgornje Ščavnice

Kinoaparatura — lep dar kmetijske zadruge prebivalcem

Pri nas v Zgornji Ščavnici v Slov. goricah ljudje radi obiskujejo predavanja Ljudske univerze, ker so željni novic in vsega, kar bi lahko s pridom uporabili pri vsakdanjem delu. Zlasti so pa veseli predavanj, ki so dopolnjena s filmom.

Lani decembra nas je obiskal s kinoaparaturto tovariš iz Lenarta, od odbora za Ljudsko univerzo za bodočo komunice Lenart. Takrat smo se pomenili in naredili načrt, kako nas bodo iz Lenarta redno obiskovali in pri nas predvajali poučne filme. Žal je ostalo le pri besedah. Zato smo začeli razmišljati, kako bi si sami nabavili skromno aparaturo na ozek trak. S pomočjo kmetijske zadruge smo načrt uresničili. Aparatura je sicer za neme filme, vendar smo jo vzeli. Naši pionirji so bili prvi gledalci poučnega filma o vinogradništvu ter o potovanju po Libijskih puščavi. Ne morete si predstavljati, kolikšno je bilo veselje, ko smo zavrteli prvi film v šolski učilnici, ki smo jo preuredili v kino-dvorano. Z enakim zanimanjem so film gledali mladi obiskovalci kmetijsko-gospodarske šole in odrasli.

Kinoaparatura bomo s pridom uporabljali v šoli pri pouku, v kmetijsko-gospodarski šoli, v raznih tečajih, pri predavanjih in različnih sestankih. Osnovni smo tudi seki-jo, ki bo skupaj z odborom Ljudske univerze pri KUD »Prežihov Voranc« v Zgornji Ščavnici skrbela za redno predvajanje filmov. Dogovorili smo se že tudi z Zvezo prostovoljnih društev v Mariboru, da nam

Članica občinskega sveta za socialno skrbstvo v Koreni ni ukrenila nič niti na prošnjo in urgen- ce Zavoda za socialno zavarovanje v Mariboru. Nekateri ljudje nimajo dovolj čuta do izkoriščanja človeka, saj je v takih primerih prizadeta predvsem oseba, kateri je pokojnina namenjena. Razen tega pa se tako okorišajo premožnejši ljudje, ki jim skupnost plačuje delavce. Taki upokojenci namreč za svoje delo ne dobivajo nobenega plačila, nekateri pa celo morajo prispevati v denarju za hrano in vzdrževanje.

P. J.

Kinoaparatura je ob deseti obletnici naše osvoboditve prav lep dar Kmetijske zadruge prebivalcem Zgornje Ščavnice, zlasti pa šolski mladini.

J. T.

Vsak mesec skoraj 100 novih upokojencev

Zavod za socialno zavarovanje v Mariboru je prejel v zadnjih mesecih povprečno po 110 vlog za upokojitev. Med temi je bilo povprečno preko 90 prošenj za starostno in družinsko pokojnino in 16 za invalidnino. V zadnjem času je opaziti delno upadanje vlog za pokojnine, ker so zastale stvari v glavnem rešene. Zavod pa tudi ne ugodni vsem prošilec, ker nekateri iščejo pokojnino, preden zadoste vsem predpisom.

Razmerje med invalidskimi in starostnimi pokojninami se spreminja v korist zadnjih, kar pomeni, da sorazmerno vedno več delavcev vzdrža in svojih delovnih mestih do izpolnitve potrebne delovne dobe. To je gotovo posledica izboljšanja delovnih pogojev v primeri s predvojnimi stanjem. Od 8200 upokojencev, kolikor jih je na področju Maribora in okoliškega okraja, jih je invalidskih le 31,4 %, kar je za 4,5 % manj, kot je republiško povprečje.

J.

Na to se je Helen na ves glas zasmejala. »Praznoveren ko pogani!« je vzkliznila. Frank jo je oseplo pogledal, potem pa je stopil z njo na prvo dvorišče in se začel tudi sam smejati.

»Hm,« je dejala nenadoma in obstala. »Kako ste rekli, da se pišete? Taylor? Frank Taylor? S Havajev? Potemtakem vas pa poznam. Pozdrave vam moram izročiti od Lester Ingrama. V soro- du je z vami, mar ne? Obljubil mi je, da pojdetе plesat z menoj, če mi bo postala tukajšnja visoka angleška družba preveč dolgo- časna. In to ne bo trajalo dolgo, to vam lahko zagotovim že danes. Ali vas veseli, da sva se tako slučajno seznanila?«

»Zelo me veseli — je zamrmral Frank v zadregi. »Zares, na moč me veseli. Kako se kaj počuti moj — kako se počuti Lester?« Ze spet je bil ves v ognju in zbezan. Ze spet je imel vlažne, umazane roke. »S svojim bednim foxtrotnem sem na razpolago,« je dejal in se razvnel. »In tudi sicer, zmeraj, za vsem. Če me potrebu- jete kot vodnika tujcev — večjega veselja mi ne morete napraviti — me kar pokličite — tu je moja vizitka — podnevi in ponoči.«

»Vi ste prav tisto, kar sem pogrešala v Sangaju,« je dejala Helen z veliko odkritosrčnostjo. Spravila je vizitko v belo ročno torbico, iz katere se je, ko jo je odprla, dvignil nagel, bežen in

osvežujoč duh po sivki. »Telefonirala vam bom, hvala,« je rekla. »Zdaj pa se moram vrniti v hotel. Veseli me, da sva se seznanila. Nasvidenje.«

Eden izmed velikanskih taksijev, ki ga je dajal hotel Sangaj za drag denar na razpolago svojim gostom, je stal zunaj med lopami. Precej velika skupina radovednih ljudi je gledala odhod. Mr. Wang se je vljudno priklanjal, trgovski vaveneec Petrus s kamero, stojalom in svečnikom je mahal, stavec, ki je samo stal in gledal, pa je nastavljal roko, zmeraj pripravljeno sprejeti napitnino. Kitajski šofer v beli uniformi je izrekel nekaj pripomb o treh rodovih starčevih prednikov in pognal avto, tako da se je skupina razočarano, toda z glasnim smehom razkropila. Frank Taylor je ostal na mestu in gledal za avtomobilom, dokler ni zavil za vogal. Zadnje, kar je videl, so bili rdeči nohti v belih sandalah gospe Russellove, ki so smuknile v avto. Veselo, je pomislil. Kupiti bom moral nov, bel večerni žaket, je še pomislil. Glava ga ni več bolela. Prej bi dejali, da se je počutil tako, kakor da ga je nekdo odrgnil z mrzlo vodo in ostro krtačo. Premikal je ramena sem ter tja. Ne, srajca se ga ni oprijemala. Nabral je polna usta sape.

»Tako, zdaj bomo pa delali,« je dejal Wang Wenu in vavencu Petrusu. Ko pa so prišli do vrtička, s katerega je hotel Frank fotografirati, se je sonce skrillo za kopo kovinasto bleščečih oblakov, svetloba je postala rumena in neuporabljiva in kmalu so je le padati prve debele kaplje nevihte.

»Danes ne bo nič,« je dejal Frank Taylor. »Delo bomo morali preložiti na drugokrat.« Njegove besede niso zvenele ne ogorčeno, ne nestrpno. Wang je priklinal, češ da se strinja s tem. Spočetka so bili tujci vsi zatopljeni v naglico in delo. Polagoma so se spametovali in so se vedli ne kot barbari, ampak kot ljudje.

Wang in Petrus sta razpela vsak svoj pooljeni senčnik in čakala na omnibus. Frank Taylor se je odpeljal s svojim avtom, kakor se spodobi belemu možu. Med potjo ni niti enkrat pomislil na Ruth. Mislil je na ugledno Helen Russellovo.

Bilo je ob treh ponoči. Kuli Yen je bil malce zadremal, sedeč na cestnem tlaku med obema ojesoma svoje rikše, glavo naslo- njeno na stopnico. Za seboj je imel slab dan. Prejšnje jutro navse- zgodaj je peljal pijano Sing-Song girl iz nekega hotela v Nantao na njen dom. Bilo je težko breme, kajti Amah, ki je držala dekle v naročju, je bila debela in zalita z mastjo, in Yen je pretil mnogo potu, preden je pripeljal obe do doma. Dolgo se je moral prerekati in barantati z Amah, nazadnje pa sta mu plačali petin- dvajset bakrenih novčičev. S tem denarjem si je kupil Yen skledo riža in skodelico čaja, dvajset novčičev je pa obdržal, kar je bilo premalo, da bi plačal enodneвно najemnino za rikšo. S prazno rikšo se je napotil na vse trge, kjer je upal, da bo dobro zaslužil. Oprezal je pred hoteli tujcev, devet centov je moral dati vratarju, sinu in vnuku neke vlačuge; ko se je znočilo, se je potikal v bližini velikih kitajskih restavracij ob široki cesti tujcev, toda kulji, ki so imeli ta okraj za svoje področje, so ga zapodili. Ponoči je bil na preži v Focchow Roadu in na ves glas je pel, v kakšne raje hoče odpeljati tujce, ki so prihajali mimo posamez ali v skupinah. »Lepa dekleta, dobra v postelji, lepe device iz Kantona, lepi dečki, dobri v postelji, lepi dečki.« Toda vsakokrat, če je kdo poklical rikšo, so ga odrinili drugi kulji, in vedel je tudi, zakaj je bil šibak. Minili so bili trije dnevi, odkar je Yen pokadil zadnjo pipo velikega dima, in vse njegovo bitje je bilo ena sama osla- belost, bolečina in hrepenenje po opiju.

KULTURNI OBZORNİK

Mozartov »DON JUAN«

Nekaj pripomb k premieri v ljubljanski Operi

Po presledku nekaj let je na deskih ljubljanskega opernega gledališča zopet oživel Mozartov »Don Juan«. S to »opero vseh oper«, kot jo namreč imenuje znani nemški pisatelj in skladatelj E. F. A. Hoffmann, je mimo večjega števila literarnih in glasbenih obdelav dosegla v rokah velikega genija dramatskega snov o neutešljivem zapeljivcu žensk

so svetlobni efekti, ki tudi izrazno podkrepljujejo posamezna razpoloženja. Izvrsno sceno je zasnoval arh. Franz.

Predstavi je dirigiral B. Leskovic. Dirigentu je zelo dobro uspelo ujeti živahen utrip Mozartove glasbene prehajal je s sigurnostjo tudi preko zapletenejših mest. Njegova interpretacija je bila sugestivno

vedno znova ogreje in razvedri. V njem je toliko vitalnosti, da ne obledi niti v scenah največje tragedije in pretresljivosti, (na pr. scena na pokopališču, prihod kamnitega gosta). Kot pevec pa je Korošec posebno zabledel v registrski ariji.

Ottavia je kreiral M. Brajnik. Videti je bilo, da se v začetku še ni popolnoma razvil in brzokone zato je pel še mestoma ne povsem sproščeno. Pozneje pa se je razmahnil v vsem pevskem elementu. Arija v šestih slikah je bila izvrstna interpretacija umetnine klasičnega stila, zapeta z lahkim poletom in res precizno.

V vlogi idiličnega para (Masetto in Zerlina) smo srečali N. Vidmarjevo in A. Andrejeva. N. Vidmarjeva je bila v pevskem pogledu nepoporna, toda pri njej v naivnosti in iskrenosti preprostega dekleta ni bilo še dovolj pristnosti. A. Andrejev je bil prav dober kot neroden kmečki fantin. Kamnitega gosta pa je v vsej mrliški zgrozljivosti podal I. Lupša.

Zbor je pripravil zborovodja J. Hanc.

JOŽE SIVEC

Snemanje »Volčje noči« zaključeno

V ateljejih Vardar-filma v Skoplju so zaključili snemanje drugega makedonskega umetniškega filma »Volčja noč«, ki ga je po scenariju književnika Slavka Janeskega režiral slovenski režiser France Stiglic. Svečana premiera filma bo 28. maja v Skoplju v okviru proslave desetletnice jugoslovanske kinematografije.

Don Juanu eno najvišjih mest človeških stvaritev.

Libretist Da Ponte označuje Don Juana kot »drama giocosa«, to je kot šalivo, veselo dramo. Tako ima ta opera, kljub tragičnemu propadu glavnega junaka, nekeje v osnovi ton vedrine. Potem ko se končno povzpne pravica do blestečega triumfa, tvori sekstet s sentenco: »Kdor greši, se pokori«, ne glede na malomščansko moralizirajočo vsebino karakterju šaljive drame ustrezajoč zaključek. Vendar pa je Don Juan tudi delo, v čigar široko razpet okvir so zlete vse izrazne možnosti drame, ki si nasprotujejo med seboj, a hkrati le teže za dosego najvišje, najpopolnejše ubranosti. Tu se neposredno združujejo brezmejno zemeljsko uživanje in nadzorni svet ter globoka tragika in komičnost. Vse to pa je tisto, kar približuje Mozartovega Don Juana Shakespearovim stvaritvam.

V poročilu o sobotni predstavi Don Juana v naši operi je vredno na prvem mestu omeniti režijo H. Leskovička, ki je prav zanimiva in daje celotni izvedbi pečat posebne svežosti in dinamike. Leskovičku gre v marsičem dokajšnji del zasluge za lep uspeh premiere. To je režiser, ki ne ubira starih izhajenih poti operne režije in učinkuje s svojo domiselnostjo. Umisli si je trdni režijski koncept, ki je v osnovi soroden z onim v Gluckovi Ifigeniji na Tavridi. Ob markantnem podčrtavanju raznovrstnih sestavnih elementov drame je dosegel harmonično zaokroženost celote. Potek dejanja je navzlic sorazmerno pogostim izmenjavam slik vseskozi gladko tekoč. Eminentna točka svoje vrste

močna tudi v dramatsko napetih momentih.

V naslovni vlogi Don Juana, tega v svoji razuzdanosti večno neutešljivega ljubimca, ki priklepa z demonsko ljubeznivostjo svoje zapeljive narave kot neudržljiva magnetna sila, je nastopil S. Smerkol. Smerkolov Don Juan je prav šarmantna postava, ki jo odlikuje v igri prožnost in doživljaj živahnost. Najbolje mu uspejo scene, kjer igra nežnega ljubimca (duet z Zerlino ali serenada), medtem ko v drzni izzivalnosti učinkuje manj neposredno. Zdi se, da ne bi škodilo, ko bi prillil svoji kreaciji še nekaj več junaške temperamentnosti. Njegovo pevsko prednašanje je lepo in dokaj zanosno. Sampanjsko arijo je zapel v vseh detajlih jasno izdelano, vendar še ni mogel docela vneti poslušalca, ker je še malce manjkalo tiste neusahljive prekipelave sile.

Donno Anno je pela V. Gerlovičeva. Ta najplemenitejši lik celote, v katerem so osredotočena najlepša čustva in najgloblji duševni izraz, je pevsko in igralsko podala s klasičnostno dostojanstvenostjo in umirjenostjo. Njena dramatska moč se je povzpela do najsvetlejših točk v arh. tretje slike (poziv na masčevanje).

Donno Elviro V. Bukovecve lahko štejemo k zelo uspešnim kreacijam te pevke. S svojim bleščicim glasom in izklesanim prednašanjem vse skozi mika in priklepa poslušalce. Tip južnaško temperamentne španjolke je poudarila prav pricljivo.

Odlična figura je bil tudi Korošec kot Leporello. Njegova komika je tako pristna in naravna, da nas

PRED ZAČETKOM ZVEZNE KOŠARKARSKE LIGE

Letos imamo tri predstavnik

Devetkratni državni prvak Crvena zvezda pred težavno nalogo. — Mariborski Železničar edini novinec v ligi

Ljubitelji košarke bodo kmalu prišli na svoj račun. V nedeljo, 17. aprila se bo s tekmo Montažno — »Ljubljana« začela tudi zvezna košarkarska liga. Letos bo v tej ligi igralo samo deset moštev in ne dvajset kot lani.

Slovenske košarkarje bodo tokrat zastopala kar tri moštva: ASK »Olimpija«, »Ljubljana« in mariborski Železničar. Razen naših predstavnikov bodo igrala tudi moštva: Crvena zvezda, Partizan, BSK, Proleter (Zrenjanin) iz Srbije in zagrebška moštva Mladost, Montažno ter Lokomotiva.

Edini novinec v ligi je torej naš tretji predstavnik mariborski Železničar. Sistem letošnje tekmovalne se od lanskega razlikuje v toliko, da bodo tekme samo ob nedeljah. Zaradi evropskega prvenstva, ki bo letos junija v Budimpešti, pa bodo morali odigrati nekaj kol tudi ob četrkih.

PRIPRAVE NAŠIH MOŠTEV
Kako so pripravljali naša moštva? Obe ljubljanski moštvi sta trenirali

vso zimo na Taboru pod strokovnim vodstvom. Razen tega je ASK »Olimpija« na turneji v Franciji, kar bo gotovo dobra priprava za to pomembno tekmovalno »Ljubljana« pa sodeluje na mednarodnem turnirju v Belgiji.

»Vračko« četna iz Maribora je letos edini novinec v zvezni ligi. Po rezultatih, ki so jih dosegli na tekmah, ko so se pripravljali na začetek tekmovalne se, pa se da sklepati, da bodo lahko marsikomu prekrizali račune. Kljub temu, da imajo težave s treninami, ker polovica igralcev živi v Ljubljani, pa vsekakor upamo, da Železničar ne bo tisti, ki bi se moral letos posloviti od zvezne lige.

CRVENA ZVEZDA PRED TEŽAVNO NALOGO

Tako je z našimi moštvi. Pa tudi ostala so se dobro pripravljala. Devetkratni državni prvak Crvena zvezda še nobeno leto ni imela tako težavno nalogo, kakršno bo imela letos.

NAŠI NAMIZNOTENIŠKI IGRALCI V TUJINI

Dolinarjev neuspeh

London, 12. apr. (Tanjug). Oba jugoslovanska udeležena na tekmovalni začetni namiznoteniški prvenstvo severovzhodne Anglije, ki je trajalo od 8. do 12. aprila v Scarboroughu, sta bila izločena iz nadaljnje tekmovalne. Zarko Dolinar, ki si je lani priboril naslov prvaka na turnirju, je sinoči izgubil v polfinalu v borbi z mladim angleškim igralcem Merrettom z rezultatom 2:1 (21:23, 21:15, 15:21). Jugoslovanski reprezentant, ki je nedavno v hudi mednarodni konkurenci zmagal na odprtem prvenstvu Anglije v Londonu, je sinoči slabo igral in je bilo opaziti, da je utrujen.

Druzi jugoslovanski udeleženci Gabrić je izgubil v polfinalnem dvoboju z izkušenim britanskim igralcem Kennedyjem z rezultatom 2:0 (15:21, 13:21).

Prvenstvo na turnirju posameznikov si je priboril Merrett, ki je v finalu premagal Kennedyja z rezultatom 2:1.

Prvenstvo v tekmovalni moških dvojici sta si priborila Dolinar in Mer-

rett, ki sta v finalu premagala dvojico Kennedy-Tornhit z rezultatom 2:0.

Jugoslovanski tekmovalci, ki jih vodi predsednik namiznoteniške zveze Jugoslavije Vrhovac, bodo jutri odpovali iz Londona v Utrecht na svetovno namiznoteniško prvenstvo.

Velik uspeh »Reke«
Belinzona, 12. apr. (Tanjug). Mladinsko moštvo »Reka« je z zmago v finalnem tekmovalnem turnirju v Cannesu je večer »Milano« premagal v finalu tekmi »Reka« z rezultatom 3:0. V boju za peto mesto je BSK premagal belgijsko moštvo »Charleroi« z rezultatom 2:1.

Razvrstitev moštev: »Milano«, »Reka«, »Barcelona«, »Cannes«, BSK, »Charleroi«.

Naši zasedli drugo mesto v svoji skupini

Rim, 12. apr. (Tanjug). Večera je bil končan mladinski turnir FIFE, na katerem je sodelovalo 19 evropskih moštev. Zmagovalci skupin, ki jih je bilo pet, so: Romunija, Italija, Bolga-

rija, Madžarska in CSR. Najboljši uspeh sta dosegli reprezentanti Madžarske in CSR, ki sta v svojih skupinah dobili vse tri tekme, ter reprezentanca Italije, ki je dobila obe tekmi v drugi skupini. V kateri so tekmovala tri moštva, Jugoslavija si je priborila drugo mesto v eni izmed najmočnejših skupin.

REKORDERJI

Letošnja liga bo X. državno prvenstvo. Prvo prvenstvo je bilo namreč leta 1945. v Subotici, vendar na njem niso sodelovala moštva, pač pa republiške reprezentance in moštvo JLA. Vseh devet dosedanjih prvenstev po ligškem sistemu pa ima svoje rekorderje, ki jih je vredno omeniti.

Prvi med njimi je vsekakor moštvo Crvena zvezda. Dosegla je edinstven uspeh: na vseh dosedanjih prvenstvih je bilo prvo.

Kapetan Proleterja iz Zrenjanina in dolgoletni reprezentant Vihonš in Loci vodi na seznamu strelec. Na osemih prvenstvih je dosegel 974 košev. Na eni izmed pomladanskih tekem pa bo nedvomno praznoval redek jubilej — tisoči koš.

Kapetan ASK »Olimpije« Boris Kristančič je najboljši strelec na enem prvenstvu. Lani je dosegel 536 košev.

Tudi mednarodni sodnik Corović je svojstven rekorder. Je namreč edini sodnik, ki je sodil na vseh dosedanjih prvenstvih.

V I. kolu v nedeljo se bodo pomerili: »Ljubljana«—Montažno, Proleter—ASK »Olimpija«, Železničar—Lokomotiva, Crvena zvezda — BSK, in Mladost—Partizan.

r.

MLADINSKI NOGOMETNI TURNIRJI

Velik uspeh »Reke«

Belinzona, 12. apr. (Tanjug). Mladinsko moštvo »Reka« je z zmago v finalnem tekmovalnem turnirju v Cannesu je večer »Milano« premagal v finalu tekmi »Reka« z rezultatom 3:0. V boju za peto mesto je BSK premagal belgijsko moštvo »Charleroi« z rezultatom 2:1.

Razvrstitev moštev: »Milano«, »Reka«, »Barcelona«, »Cannes«, BSK, »Charleroi«.

Naši zasedli drugo mesto v svoji skupini

Rim, 12. apr. (Tanjug). Večera je bil končan mladinski turnir FIFE, na katerem je sodelovalo 19 evropskih moštev. Zmagovalci skupin, ki jih je bilo pet, so: Romunija, Italija, Bolga-

rija, Madžarska in CSR. Najboljši uspeh sta dosegli reprezentanti Madžarske in CSR, ki sta v svojih skupinah dobili vse tri tekme, ter reprezentanca Italije, ki je dobila obe tekmi v drugi skupini. V kateri so tekmovala tri moštva, Jugoslavija si je priborila drugo mesto v eni izmed najmočnejših skupin.

Danes

Kladivar — Odred

Danes bo na stadionu Odreda ob Titovi cesti prijateljska nogometna tekma med moštvom Kladivarja iz Celja in ligškim moštvom Odreda. Začetek tekme ob 16.30 uri. Vstopnina 50 in 30 dinarjev.

DVIKANJE UTEŽI

Zmaga SC »Olympionika«

Reka, 12. apr. Na prvem mednarodnem tekmovalnem dviganju uteži, ki je bilo sinoči na Reki med tekmovalcem »Reka« in dunajskim klubom SC »Olympionika« so zmagali gostje. Dvignili so skupno 1233,5 kilograma. Reško moštvo, ki je bilo ojačeno s tremi dvigalci uteži iz Ljubljane, je dvignilo 1211,5 kg.

REPUBLIŠKA POLFINALNA TURNIRJA

Gneča na vrhu lestvic

V nadaljevanju republiških polfinalnih turnirjev v Ljubljani in Mariboru so bili doseženi v VIII. kolu naslednji rezultati:

V Mariboru: Todorovič—Drakster 1:0, Roblek—Smigovec 1:0, Kešić—Longer 0:1, partije Cuderman—Kočevar, Cisar—Kruše in J. Tomšić—Mišura so se končale remi. Mavrič in Kukovec sta prekinila. Prekinjena partija Mišura—Roblek je bila remi.

Stanje na lestvici: Mišura 5,5, Smigovec, Kruše 4,5 (1), Roblek 4 (1), Tomšić 3,5 (3), Longer 3,5 (2), Todorovič 3,5 (1), Kočevar 3,5 itd.

V Ljubljani: Sitar—Gabrovec 1:0, Sitar—Lesnik 0:1, Kržišnik—Tomšić in Horvat—Ivačić remi. Partije Sušnik—Benedičić, Brglez—Siska in Preinfalk—Levačić so bile prekinjene. Prekinjene partije iz prejšnjih kol so se zaključile takole: Tomšić—Lesnik 1:0 (1), Preinfalk—Sitar remi, Horvat—Sitar 1:0.

Stanje na tabeli: Kržišnik 5,5, Preinfalk 4,5 (2), Horvat 4,5, Lesnik, Benedičić 4 (2), Sušnik 3,5 (1), N. Tomšić 3 (3), Levačić 3 (2) itd.

DVOBOJ CIRIČ—CREPINSEK

Črepinšek dobil prvo partijo

Banja Luka, 12. apr. Prva partija šahovskega dvoboja za doletitev predstavnikov Jugoslavije za svetovno prvenstvo med Ciričem in Črepinškom, ki je bila večera prekinjena v 47. potezi, se je končala z zmago Črepinška v 63. potezi. Danes bosta nasprotnika igrala drugo partijo.

SAHOVSKI TURNIR V HAMBURGU
Sodelovala bosta tudi Pirc in Matanović

Beograd, 12. apr. Dokončno je doletel seznam udeležencev mednarodnega šahovskega turnirja v Hamburgu od 9. do 26. maja. Sodelovali bodo: Jugoslovanska šahovska moštva Pirc in Matanović, Stahlberg (Švedski), Benni (Avstrija), Castaldi (Italija), Gombel (Anglija), Prins (Holandska), ter nemški mojstri Balas, Darda, Heinicke, Kinninger, Pfeiffer, Lange, Relstab, Schmidt in Teschner.

Slovenski šahisti prvič v Sirmionu

Letošnja III. šahovska festivala od 23. do 27. aprila v Sirmionu pri Bresci se bodo prvič udeležili tudi slovenski šahisti. Iz Ljubljane bo sodelovala na moštvenem tekmovalnem mestu reprezentanca v postavi Pirc, Preinfalk, Krivec, Grosek in Siska. Mladinski prvak Slovenije Janez Mišura bo sodeloval na turnirju Božena dincev, slovenska prvakinja Mari-Osterc pa na ženskem turnirju v borski reprezentanci bo nastopila Sirmionu z dr. Nemcem. Njegova kandidat Leo Guzelj pa bo sodeloval na turnirju mladincev. Vsa tekmovalna bodo po skrajševanem švicarskem sistemu — 5 kol v treh dneh. Lanskega festivala se je udeležilo 244 šahistov iz raznih držav.

TOVARNA CEMENTA »NOVI POPOVAC«

V GRADNJI POPOVAC PRI PARACINU sprejme: INŽENIRJA-TEHNOLOGA ali KEMIKA za vodjo laboratorija TRI TEHNIKE-TEHNOLOGE ali KEMIKA VODJO KOMERCIALNE SLUŽBE

Plača po sporazumu. Stanovanja zagotovljena. Ponudbe z življenjepisom pošljite na gornji naslov do 20. apr. 1955. 8489

KULTURNI RAZGLEDI PO SVETU

Problemi operne umetnosti v ZDA

Direktor newyorške Metropolitan opere Rudolf Bing je na nedavni tiskovni konferenci novinarjem podal precej žalostno sliko odnosa Amerikancev do opernega ustvarjanja. Rekel je: »Amerikanci gredo v opero samo, če so na sporedu slavna dela iz tako imenovanega železnega repertoarja in če pojejo znameniti pevci. Moderno opero pa občinstvo dobesedno sovraži.« V zvezi s tem je poudaril, da takšen odnos občinstva silno ovira razvoj mladih talentov. Da bi temu odpravili, je direktor Metropolitan opere zahteval, naj bi po vseh večjih mestih ZDA ustanovili operna gledališča, da bi tako ljudi navezali na operno glasbo, hkrati pa lahko angažirali mlade operne umetnike.

Kar zadeva Metropolitan opero, je izjavil, da je operno poslopje čisto zastarelo in da ni doraslo zahtevam moderne opernega stila. »Napočil je čas, ko mora New York dobiti novo Opero, takšno kot je nova dunajska...«, je rekel Bing.

Pripomniti je treba, da je Rudolf Bing po rodu Dunajčan in zato so tudi razumljive njegove simpatije za dunajsko Opero.

»Mojstrski čelist Janigro«

Konec marca je v Münchenu nastopil čelist Antonio Janigro, ki je izvajal Schumannov koncert za čelo. Glasbeni kritik časnika »Münchener Merkur« Helmut Schmidt — Garre poudarja v članku z naslovom »Mojstrski čelist Janigro«, da je bil nastop tega jugoslovanskega umetnika »solistični vrhunec« münchenske koncertne sezone.

Kljub primanjkljaju — študentski gledališki festival v Erlangenu

Kljub primanjkljaju 4400 nemških mark, ki ga še niso poravnali, bo v Erlangenu od 22. do 30. julija VII. mednarodni teden študentskih gledališč. Izvedbo letošnjega festivala so omogočile nekatere kulturne

ustanove, ki so izrazile pripravljenost, da to prirediteljsko finančno podpro. Zanj so se prijavile že zdaj študentske gledališke skupine iz mnogih evropskih in izvenevropskih dežel.

Tuji slušatelji na dunajski Umetniški akademiji

V tekočem šolskem letu se je vpisalo na dunajsko Akademijo za glasbo in upodabljajočo umetnost 1208 slušateljev. Od tega je 248 — več kot 20 % — študentov iz tujine. Največ jih je iz ZDA — 65, iz Jugoslavije pa študira na tej umetniški ustanovi 11 ljudi. Izmed tujih slušateljev jih največ študira klavir, in sicer 45, sledi petje — 43, glasbena teorija 32 ter operna šola in igralski oddelek po 22.

Wagnerjeva tetralogija v Bavarski državni operi

Konec aprila bodo v Bavarski državni operi v Münchenu uprizorili operno tetralogijo Richarda Wagnerja. V tem času bodo zapovrstjo premiere naslednjih Wagnerjevih oper: »Rensko zlato«, »Walküre«, »Siegfried« ter »Somrak bogov«.

»Tonio Kröger« na magnetofonskem traku

Pisatelj Thomas Mann bo prebral svojo 83 strani dolgo novelo »Tonio Kröger«, ki jo je objavil 1914, da bi jo posneli na magnetofonski trak za zahodnonemško radijsko postajo. Magnetofonski posnetek od avtorja prebrane znane novele bodo oddajali po radiu konec maja, ko bodo Thomasu Mannu izročili diplomu častnega meščana Lübecka.

SZ bo vrnila 750 umetnin dresdenskemu Muzeju

Sovjetska vlada je objavila, da bo vrnila Rafaelovo »Sikstinsko Maono« in 749 drugih umetnin dresden-

skemu Muzeju. Te umetnine so odpeljali po okupaciji Nemčije v SZ.

Slike bodo pred izročitvijo Vzhodni Nemčiji razstavili v moskovskem Puškinovem muzeju. Razstava bo odprta od 1. maja do konca avgusta.

Razen Rafaelove »Sikstinske Madone« so med vrnjenimi deli Tizianov portret njegove hčerke Lavinie in mnoga druga dela, Velasquezov »Portret Juana Mathiasa« ter »Portret starca z redom St. Yaza«, Rembrandtov avtoportret z ženo ter Rubensova, Dürerjeva in Watteaujeva dela.

Lovro Matačić v Münchenu

Minulo soboto je kot gost dirigiral v Bavarski državni operi v Münchenu Bizetovo opero »Carmen« naš znani dirigent Lovro Matačić.

Nova sezona v Shakespearovem gledališču v Stratfordu

V Stratfordu na Avoni bodo 12. aprila začeli 96. sezono Shakespearovega gledališča, ki uprizarja izključno dela tega velikega mojstra gledališke umetnosti. V režiji Johna Gielguda bodo 26. aprila uprizarili delo »Twelfth Night«, zatem pa bodo na vrsti druga Shakespearova dela.

Razstava »Od Davida do Toulouse-Lautreca«

V pariškem Musée de l'Orangerie bodo 20. aprila odprli slikarsko razstavo z naslovom »Od Davida do Toulouse-Lautreca«. Razstava bo odprta do 15. julija.

Da bi čim popolneje prikazali mojstrovine francoskega slikarstva od začetka XIX. do prvega desetletja XX. stoletja, so pripeljali iz ZDA 60 olj ter 45 akvarelov in risb francoskih mojstrov, ki so zdaj last ameriških muzejev in privatnih zbiralec. Ta dela so zavarovana za 6,5 milijonov dolarjev. Nekatera izmed njih bodo prvič javno razstavljena v Franciji. Med njimi so slike Renoira, Van Gogha, Cézanna, Degasa, Delacroixa in Courbetta, zlasti veliko pozornost pa vzbuja Davidov portret Napoleona iz leta 1812.

J. Š.

Odprava v deželo Tibesti

Avstrijska znanstvena odprava pod vodstvom dunajskega raziskovalca Ottona Biebra se je napotila v razmeroma še malo znano deželo Tibesti, na severnoafriškem puščavskem področju. To je gorata dežela, kamor le redko prihajajo vesti iz zunanjega sveta. Odprava je imela velike težave, še preden je prispela do meje. V Libiji so nastali nemiri in tam je morala čakati več tednov. Ko je prodirala skozi puščavo, jo je zajel peščeni vihar. Njeni člani proučujejo zdaj prebivalce te dežele Tubbe, zelo primitivno, še na ravni kamene dobe živeče plemo, ki pa je prav zaradi svoje zadržanosti z etniškega stališča tem zanimivejša.

ČEDALJE VEČJI POMEN ZEMELJSKEGA PLINA

Doljnosežni načrt, po katerem bi dobivala Evropa zemeljski plin s Sred. vzhoda

Prvotno so pri črpanju nafte kot postranski proizvod nastali zemeljski plin smatrali za nekaj nepotrebnega in zato so ga spuščali v zrak. Zdaj pa je ta plin skoraj že važnejši od nafte. Javnost niti ne ve za velike načrte na tem področju. Sprožilo jih je atomsko gospodarstvo. Čim bolj bo namreč človeštvo uporabljalo atomsko energijo v proizvodne namene, tem večji bo tudi pomen zemeljskega plina.

Poizkusi z uporabo plime in oseke za proizvodnjo električne

energije in sončnih žarkov se v mnogih deželah nadaljujejo. V zvezi temu pa posvečajo vse industrijsko razvite dežele čedalje večjo pozornost tudi zemeljskemu plinu. Povsod so namreč zaskrbljeni, kaj bo, če se bo industrializacija nadaljevala tako hitro kakor zadnja leta, ker je jasno, da bodo viri energije v doglednem času v glavnem izčrpani. Izredno bogat pa je vir energije v obliki zemeljskega plina. Samo Avstrija ga je porabila lani 250 milijonov kubikov. V Zahodni Nemčiji so imeli leta 1953 na razpolago 100 milijonov kubikov zemeljskega plina. Italiji je uporaba zemeljskega plina lani prihranila že dva milijona ton premoga, ki bi ga sicer morala uvoziti. Zato je vzbudil precejšnjo pozornost načrt ameriškega koncerna Bochtel, po katerem bi povezali Evropo s Srednjim vzhodom, kjer gre vsak dan brez sleherne koristi v zrak milijarda kubikov zemeljskega plina. Evropa naj bi dobivala zemeljski plin s Srednjega vzhoda po velikanskih cevih.

V Evropi je sicer precej petrolejskih vrelcev, toda v primerjavi z Bližnjim vzhodom je to malenkost. Zato bi evropski industriji ne bilo mnogo pomagano, četudi bi izkoriščala ves zemeljski plin, kar ga izpušča iz njenih petrolejskih vrelcev; pač pa bi ji bilo v dragoceno pomoč izkoriščanje zemeljskega plina iz dežel Srednjega vzhoda.

V Italiji so leta 1938 v bližini Milana prvokrat naleteli na zdaj tako dragoceni metan. Medtem je v Gornji Italiji zrastle iz tal mnogo jeklenih stolpov, v katerih izpirajo naravni plin in ga kemijsko predelujejo. Istega leta so pridobili v Italiji 16 milijonov kubikov zemeljskega plina, predlanskim pa že poldrugo milijardo. V štirih ali petih letih bo narasla ta količina tri- ali štirikratno. Če predlanskim je imela Italija nad 5000 km cevi, po katerih je bil napeljan zemeljski plin iz petrolejskih vrelcev v tovarne in elektrarne. Če zdaj daje zemeljski plin italijanski industriji skoraj polovico potrebne energije in je postal tako v pravem pomenu besede »italijanski premog«. V Ameriki je že splošno razširjeno geslo, naj bi vsaka hiša imela naprave za uporabo zemeljskega plina v gospodinjstvu.

Zemeljski plin bo torej čedalje bolj izpodrival elektriko. Če predlanskim so prodali v Ameriki nad 3 milijone plinskih štedilnikov za uporabo zemeljskega plina. Plina iz plinarn uporabljajo v Ameriki že malo, ker smrdi, če premog ni prvovrsten, in ker razjeda vse medeninate predmete. V Ameriki meri omrežje cevi, po katerih je napeljan zemeljski plin, že 600.000 km. Dnevno porabijo ZDA nad 300 milijonov kubikov zemeljskega plina. Z njim kuhajo in kurijo, pa

Plemenit človek ne pretresa napake svojih staršev, temveč jih ne ponavlja.

tudi ohlajajo prostore v vročem poletju. Zemeljski plin ima velike prednosti pred plinom, pridobljenim iz premoga. Proizvodni stroški so mnogo manjši, dosežejo pa tudi neprimerno večjo vročino.

Čeprav pa ima zemeljski plin, kot rečeno, velike prednosti pred svetilnim, napovedujejo strokovnjaki v doglednem času hudo konkurenco med njima. V Ameriki imajo namreč pod zemljo velikanske gazometre, napolnjene s svetilnim plinom. Gradbeni stroški za takšne gazometre so 10 do 20-krat manjši kakor za običajne. Kakor pri vseh drugih proizvodih, pa odloča cena tudi pri plinu. Gazometre pod zemljo so začeli graditi tudi v Zahodni Nemčiji.

Byrda že od nekdanj najbolj mika antarktično področje

Star je že 67 let, pa se vendar znova pripravlja na odpravo v polarne kraje

Poročali smo že, da se pripravljajo znani ameriški raziskovalec polarnih krajev Richard Byrd na novo odpravo, najprej na arktično, potem pa na antarktično področje. Star je že 67 let. Najprej se bo napotil na Severni tečaj. Tam bo prezimil in pripravil načrte za odpravo na Južni tečaj, v drugo belo puščavo, na področje večnega snega in ledu, kamor ga že od nekdanj najbolj mika. Byrd sodi med pustolovske postavbe naših dni, o katerih si človek sploh ne more misliti, da bodo kjerkoli v miru umrle.

Pred 20 leti se je Byrd kot najnevarnejši Amundsenov tekmelec napotil na področje Južnega tečaja z majhnimi letali, od katerih ni mogel pričakovati kaj prida, saj so bila še nezanesljiva, nepreizkušena zlasti v poletih nad polarnimi kraji. Ze takrat si je vtpepel v glavo, da bo pomagal raziskati Arktiko in Antarktiko. Ko mu je bilo 10 let, so v šoli pisali nalogo, kaj hoče kdo po-

statiti v življenju, in Byrd je napisal: »Jaz bom polarni raziskovalec.«

V mednarodnem krogu raziskovalcev je postalo njegovo ime znano najprej v zvezi z letalstvom. Že leta 1926 je z letalom poletel nad Južni tečaj in vrgel nanj ameriško zastavo. Njegove antarktične odprave so kmalu zaslovene po vsem svetu. Celotno leto je preživel sam s primitivnim radioaparatom v koči, v kateri se je komaj premikal. Malo je manjkalo, da v njej ni izgubil življenja. Imel je pečko na petli, ki se je rešilo le srečno naključje, da se ni zastrupil s plinom. Bil je že močno zastrupljen, ko so na bližnji postaji sprejeli njegove klice SOS na pomoč.

Komaj je bila končana druga svetovna vojna, se je Byrd znova napotil v Antarktiko, tokrat na čelu velike odprave v treh kolonah in s 13 ljudmi. Se nikoli prej ni nobena odprava raziskala

in kartografsko posnela tako velikega področja. Noben Američan nima toliko odkrivanj in častnih znakov kakor Byrd. Se zmeraj pa je njegovo srce nemirno in pogumno, oko bistro. Zato je zasnoval načrte za novo odpravo v Antarktiko. Američanom je namreč Južni tečaj v tekmovalstvu z Rusi trenutno najbolj pri srcu. Tokrat bo moral Byrd pot v belo puščavo tako rekoč zaslužiti, ker se bo moral kot rečeno najprej napotiti na področje Severnega tečaja, ki ga je leta 1926 preletel z majhnim letalom tipa Fokker s hitrostjo 160 km na uro.

Na sliki vidimo kinodvorano Lieg, ki je pred dnevi pogorela. Pri požaru je bilo 39 mrtvih, med njimi 18 otrok. Večje število gledalcev pa je dobilo hude opekline.

Svetovna razstava v Bruslju

Leta 1958 bo v Bruslju svetovna razstava. Priprave na to veliko prireditev se že začele. Prireditelji upajo, da bo sodelovalo na razstavi kakih 50 narodov in da si jo bo ogledalo nad 30 milijonov ljudi.

Zadnja svetovna razstava je bila leta 1939 v New Yorku, zad-

nja v Evropi pa leta 1937 v Parizu. Belgijci imajo v zvezi z novo svetovno razstavo velike načrte. Bruselj bo dobil novo letališče. Z njega bodo obiskovalce svetovne razstave vozili s helikopterji na razstavišče, ki bo v bližini kraljevega gradu. Zgradili bodo tudi več novih cest, tako da se bo promet razvijal nemoteno, čeprav bo zelo živahen. Za milijone obiskovalcev svetovne razstave bodo zgradili več novih hotelov, razen tega pa bodo pripravljene na kanalih velike ladje, v katerih bodo ljudje lahko stanovali. Okrog razstavišča bodo uredili zelene livade in cvetlične gredice.

Barvni radar

Ameriška vojna mornarica je dobila novo valžno napravo, barvni radar, od katerega si obeta mnogo koristi. Gre za aparat, ki pokaže na radarskem platnu tuje ladje v različnih barvah. Strokovnjaki pravijo, da je razen tega še 30 drugih možnosti uporabe novega aparata. Barve pokažejo na platnu tudi hitrost in velikost sovražnega letala ter višino, v kateri leti.

Nov način konzerviranja rib

Danski ribiški strokovnjak Agne Jitker je dolgo delal poskuse s konzerviranjem rib. Napisal je odkril nov način in zdaj Danska, da bo s svojimi konzerviranimi ribami prodrla na svetovni trg. Po novi metodi ribe v posodi omamijo z električnim tokom, potem pa jih ohladi na -25°C. Poskusi so pokazali, da ostanejo omamljene in zmznjene ribe žive najmanj šest tednov. V tem času jih lahko prepelejo v daljne kraje, ne da bi njihova kakovost količino trpela. Če vest o novem načinu konzerviranja rib drži, bodo kmalu pošiljali omamljene in zmznjene toda žive ribe po vsem svetu.

MALI LEKSIKON

Zakaj cvetje po dežju diši?

Katera vrsta čuta se najprej razvije v novorojenčku?

Kaj so »oboževanje« me-teoriti?

Znano je, da cvetje zmeraj po dežju bolj diši, kakor sicer. Dežne kapljice namreč prodirajo v cvetove in se pomešajo z eteričnimi olji. Ko posije sonce, začne ta tekočina izhlapevati, in sicer mnogo hitreje, kakor bi izhlapevala eterična olja če ne bi bila pomešana z vodo. Zato je zrak po dežju nasičen z vonjem in človeku se zdi, da diši cvetje bolj kakor sicer.

Novorojenček že prve dni svojega življenja reagira na glasove, kar pomeni, da ima že razvit sluh. Zlasti dobro sliši materin glas, pa naj govorijo v cvetovih in se pomešajo z eteričnimi olji. Ko posije sonce, začne ta tekočina izhlapevati, in sicer mnogo hitreje, kakor bi izhlapevala eterična olja če ne bi bila pomešana z vodo. Zato je zrak po dežju nasičen z vonjem in človeku se zdi, da diši cvetje bolj kakor sicer.

Primitivni narodi še zdaj obožujejo meteorite. Kamne iz njih bog meče iz nebes. V starih časih so jih oboževali tudi kulturni narodi »Črni kamen« z Mohamedovega groba v Medini je meteorit, ki je padel na zemljo. Neki mineralog, ki je pred tridesetimi leti vtiho-tapil v ta tempelj, in ko ga ni nihče opazoval, je odkril kosček tega »svetega« kamna. Kmalu je analiza v dunajskem laboratoriju pokazala, da je kamen meteorološkega porekla. Znan je tudi 260 km težak meteorit, ki je leta 1492 padel pri Engisheimu v Alžaciji, potem pa so ga prenesli v cerkev in ga častili kot sveti kamen. V Texasu so našli 900 kg težak meteorit, ki so ga Indijanci oboževali. Zdar vemo, da izvirajo ti po vesoljstvu krožeči kamni iz razpadlih nebesnih teles in da so enake sestave, kakor planeti, na katerem živimo. To je najboljši dokaz, da so vsa nebesna telesa iz enakih snovi.

★ RIDEČA ROŽA ★

PIŠE VOJKO NOVAK
RIŠE FRANCE SLANA

157. Naslednjega dne zjutraj sta Ivan in Franci šla na obveščanje. Obvestila sta Tineta in Blaža in vse, ki so bili v njihovih trojkah. »Sedaj gre za res,« je rekel Ivan, ko sta s Francijem sedela pri njem doma v kuhinji in pila malinovec, ki jima ga je pripravila Ivanova mama. »Fantje, kaj bo z vami?« je nekajkrat rekla. »Nič si ne daste dopovedati. All ne vidite, da je v mestu vsak dan več zelencev? Že vsi govorijo, da bodo te dni začeli s ofenzivo. O tem živkajo že vrabci na strehi. Vi pa se igrate z življenjem, kakor da se ne bi nič zgodilo.« »Saj ni tako hudo,« je rekel Ivan. Nato sta odšla.

158. »Greva na ogledovanje,« je rekel Franci. »Prav imaš,« je rekel Ivan, ki se ga je polajšal nenavaden nemir, ki ga do sedaj ni poznal. Na poti sta opazila, da je v mestu več vojakov kakor navadno. »Najbrž so prišli ponoči,« je menil Franci. »Da,« je rekel Ivan. Potem sta molče nadaljevala pot. Okoli skrišališča municije nista opazila ničesar sumljivega. Stara šupa je stala na svojem mestu. Medtem ko je Franci oprezoval, je Ivan neopazno smuknil v šupo. Ko se je vrnil, je povedal, da je municija še vedno na istem mestu. »Torej niso ničesar odkrili,« je rekel Franci. »Popoldne,« je rekel Ivan.

159. Popoldne so dva lesena tanka in avtomobil ropotali po mestu. V bližini šupe so uprizarili vojskovanje. Nekateri med njimi pa so zopet zakadili drug v drugega. Patruja je nadaljevala pot. »Še enkrat bomo morali priti,« je menil Franci. »Moramo,« je odvrnil Ivan. Prva vožnja jim je uspela. Prišli so varno na dogovorjeno mesto. Partizani so jih že čakali. Potem so odšli na drugo vožnjo.

Jadrarno letalstvo v Avstriji

Tudi v Avstriji se je jadrarno letalstvo zelo razvilo. Ta dežela ima že nad 278 jadrarnih letal. Do konca lanskega leta so pristojne oblasti izdale mladim jadrarnim izkaznic 1235 izkaznic. Jadrarnih izkaznic A, B in C pa je v Avstriji kakih 1000. Razen tega si je 60 mladih Avstrijcev pridobilo jadrarne izkaznice v Sviči in Italiji. Glavna delavnica za jadrarna letala je izdelala od predlanskega leta 41 jadrarnih letal, od teh 25 dvosedelnih.

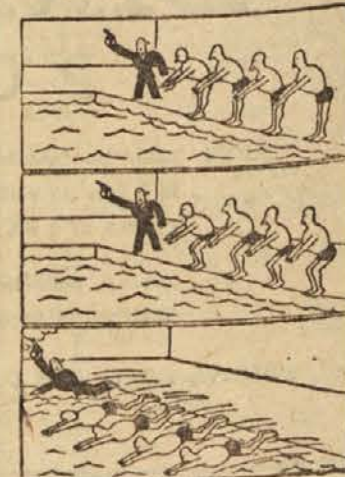
Za dobro voljo

VSKRIŽNO ZASLIŠANJE

Nepoboljšljivo tat je ukradel Meierja avto. Meier prijavil tatvino policiji in pove, da je videl sumljivega moža, ki je stikal okrog njegovega avtomobila. Policija ga je izsledila. Seveda je mož odločno tajil, da bi bil ukradel avto.

Pred sodiščem je javni tožilec kar bombardiral obtoženca z vprašanji, zagovornik pa lastnika avtomobila z vzkižnimi vprašanji. »Ali st. že zmeraj trdno prepričani,« je vprašal s povzdignjenim glasom, »da vam je tale mož ukradel avto?«

»Do vašega vzkižnega zaslišanja sem bil prepričan, da ga je ukradel, zdaj pa nič več ne vem, ali sem avto sploh imel,« odgovori lastnik.

Starterjeva vnama